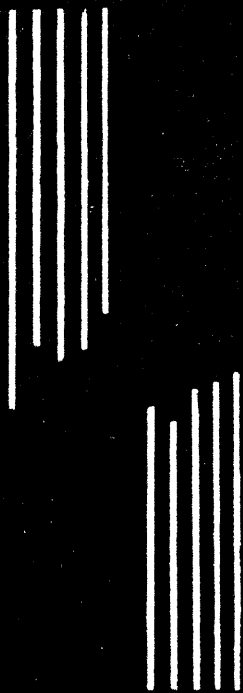

MUU SIIKA- LEHT

1931

SEPTEMBER

Nr. 9

Muusikaleht

Pää- ja vastutav toimetaja **Riho Päts**
Toimetus: **Leenart Neuman, Riho Päts ja Tuudur Vettik**

KAASTÖÖLISED:

TALLINNAS: prof. J. Havik, E. Hav, R. Kangro-Pool, prof. A. Kepp, H. Kompus, A. Krull, R. Kull, prof. A. Lemba, prof. T. Lemba, M. Lüdig, V. Nerep, H. Prants, R. Päts, M. Saar, R. Saving, prof. J. Tamm, J. Vaks, T. Vettik, E. Võrk j. t.

TARTUS: H. Eller, J. Kraut, K. Leichter, L. Neuman, prof. dr. med. A. Rammul, prof. dr. phil. A. Saareste, dr. med. E. Saareste, J. Simm j. t.

TEISTES KODUMAHA LINNADES: Joos. Havik (Kuresaare), F. Klement (Valga), V. Krull (Pärnu), P. Laja (Võru), E. Mesiäinen (Rakvere), H. Rossman (Viljandi), K. Tuvike (Tõrva), K. Veeber (Türi), J. Väilbe (Narva), J. Zeiger (Paide) j. t.

VÄLISMAAL: prof. H. Klemetti, prof. dr. J. Krohn, prof. S. Palmgren, mag. M. Turunen (Helsingi), S. Ranta (Viiburi), V. Siukonen (Sortavala), A. Ebel (Berliin), G. Krause (Varssáv, Pariis, Mjlaano j. t.), B. Lamey (Riiia), prof. A. Cmiral (Praha).

Muusikalehe tellimishind:

E. Lauljate Liidu liikmeile — aastas	2 kr. — s.
Teistele	2 kr. 25 s.
Välismaale	4 kr. 50 s.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused.

Muusikalehe väljaandja: **E. Lauljate Liit.**

Toimetuse ja talituse aadress: Tallinn, Lai t. 12. Telefon 431-82.

SISUKORD:

Lauljate Liit 10-aastane — T. Vettik
Lauljate Liidu asutamisest ja 10-a.
tööst — R. Saving
Lauljate Liidu tulevikukavatsusi —
R. Övel
Lauljate Liidu eel- ja algpäevilt —
P. Grünfeldt
Lauluisast ja nüüdisajast — J. Jaik
Variasioni senza thema — Rahva-
suust

Ringhäälingu muusikaprogrammist
Koorijuhtide ja lauluõpetajate kur-
sused Tartus
Arvustusi
Mitmesugust
Lõbusaid lugusid
Pilte ja illustratsioone
Karikatuure

Muusikalehe järgmine number ilmub oktoobris

MUUSIKALEHT

LAULJATE LIIT 10-AASTANE

T. VETTIK

Targasti on tehtud nende laulumeeoste poolt, kes 10 aastat tagasi tulid toime Lauljate Liidu loomisega! Kuna laulul meie rahvas on muinasjutuliselt sügavad juured ning meie laulupidude traditsioonid nii tugevad, siis pidi tulema poliitilise iseseisvuse saavutamiseks siingi kavakindel korraldustöö, mis võis anda meie laulukooridele kindla arenemissuuna, samuti meie suurtele rahvuskultuurilistele pühadele — laulupidudele — vaba ning rippumata rahvale väärse vormi. Asutati ülemaine laulukooride koondis — *Lauljate Liit*. Lauljate Liidu eesmärk on olnud kavakindlalt organiseerida laulukoore, arendada nende kunstilisi võimeid, muretseda laulukirjandust, anda neile ülesandeid kontsertide, laulupäevade ja laulupidude kujul — ja siis suuremate vaheaegade järel haarata meie lauluvägi üle riigi suureks ühiseks ettevõtteks — ülemaiseks laulupeoks!

Ja meie ülemaised laulupeod! Eks ole nad nüüd meie rahva vaimukultuuri ilmekamaid ja omapärasemaid nähteid, eks ole nad andnud meie rahvale suuri-maid elamusi, eks ole nad oma mõõdulgi tavatud: ei ükski rahvus maailmas pole suutnud laulus ühendada suhteliselt nii suurt lauluväge!

Meie laulupidude vaim ja mõõt olgu meie rahva haaravuse ja töörõõmu sümboliks tänapäev ja tulevikus! Minevik on oma ülesande väärilt täitnud: 1869. a. sirutas meie rahva vaimse selgroo!

Seda laulupidude tähtsust tunnevad Lauljate Liiduks koondunud rahva tulinägelised laulikud! Aga ka ükski tõsine rahvapoeg-tütar-juht ei tohi sellele suurele küsimusele suhtuda jahedalt!

Kuid selle kõige juures eesti lauljaskonna suurimaks hooleks olgu: *meie laulupidudel kõlagu kõrgekultuuriline eesti laul!* Mõödunud 10 aasta kestes on L. L. selleks teind juba palju tööd, kuid harimist ootab veel suur ning kivine tööpõld.

Meie laulukooride kultuuriline tase ei vasta veel nende arvule. Meil on — kooride arvule vastavalt — veel vähe haritud koorijuhte. Ja ometi on see niigi koorijuht loob laulukoori oma näo järgi! Meil peetakse vähe lugu oma koorilaulu-loomingust! Meil puudub see oma hindamise närv, mida me oma lähemate ja kaugemate naabrite juures nii suurel mõõdul võime imetella. Me oleme rohkemasti kosmopoliidid! Kahjuks! Ja ometi võistleb meie oma koorilaulu looming julgesti muu maailma helikunsti-saavutistega koorilaulu alal.

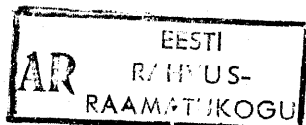
Meie laulukoorid ei tööta sageli küllalt sirgejooneliselt: leidub palju ajaviite-

tööd ning päevast-päeva läbiajamist. Haaratakse liig ohtrasti vana ja kerge järgi, — ega tunta veel raskuste võitmise võlu. Nende pahede vähendamine olgu L. Liidu lähemate päevade muresid.

Kui meie oma kooriliteratuuri seni veel küllalt ei harrastata, vaid haaratke pigem võõra ja odavama järgi, siis küllap see kaob ajajooksul, kui muutub maitse, kui kasvab lauljaskonna ning juhtide intelligents; kui nüüd veel ikka paljud ja paljud koorid laulavad käitsipaljundatud nootidest (leidub isegi laulukoore, kus kogu laulupeo raamatud on käsitsi maha kirjutatud) ega hooli autoriõiguste kaitsesäadustest, siis see töötamisviis kaob kindlasti, kui meil võrsub juurde teadlikke koorijuhte, kes suudavad oma kooride juures viia läbi nõudmise: igal lauljal olgu trükitud noot! Ning: õppigem rohkem tundma oma ja ka armastama! Oleme seks juba küllalt rikkad! Lööme ometi kord ka rinna ette ning ütleme: meilgi on juba midagi! Kõlab küll uskumatult, et see rahvas, kelle laulikud panevad toime nii suurejoonelisi laulupidusid, millest võtab osa 15.000 lauljat, ei suuda isegi 3—4 aasta jooksul läbi müüa 1000 eksemplari noodiväljaannet! Uskumata on seegi asjaolu, et meie 17.000 lauljast on seni L. Liidu liikmeiks vaid 7.000 ümber! Siin on küll tegemist hoolimatusega! Kuid loodame lähemas tulevikus, et meie lauljaskond siiski tunnustab seda koondamise vajadust ning enesedistsipliini ja koondub terveni oma liitu. Ning vabatahtlikult! See veeretaks väga palju raskusi ning takistusi meie kooride arenemisteelt. Siis töötaksid meie laulukoorid üle kogu maa kindla distsipliini järele, siis läheneks noodikirjanduse kriis, siis võtaksid laulupidudest osa vaid L. L. liikmed! Ja noodikirjandus oleks palju odavama hinnaga kättesaadav, kui kõik koorid tarvitsaksid L. Liidu väljaandeid. Väljaspool L. Liitu seisvaile kooridele, kui neid siis veel kuskil peaks leiduma, oleks noodiväljaannete hind aga mitu korda kallim. Iga üksik laulukoor peab võtma omaks ajakohase töötamisviisi! Nende muusikakultuuriline tase peab tõusma! Nad olgu kõik Lauljate Liidu liikmeiks!

Kui see ei sünni, kui meie ikka veel laulame nii primitiivselt ning käitsipaljundatud nootidest, kui meie ikka laulupidudeks kogume laulukoore, kes juhuslikult seks ellu kutsutakse, kelle võmised on nõrgad ning kes pole isegi L. Liidu liikmeks — siis meie laulupidude suur väline hiilgus on vaid pettepilt! *Kuid see peab olema seesmiselt küll!*

Aga meie usume eesti lauljaskonna arenemisvõimalustesse, usume, et ta meie eesti laulu ja laulupidude traditsioone kõrgeks peab, usume ta suurt töötahet ning visadust — ja usume kõik ühiselt paremasse ning päikeselisemasse tulevikku! Eesti laulikud, meie rahva lemmiklapsed! Jõudu tööle Lauljate Liidu teises aastakümnes! Eesti vajab teie tööd ja tunnustab teid! Olgem õnnelikud, et võite töötada kunstile ja sünnimaale!

Apr 31 1931
Muusikakalend

LAULJATE LIIDU ASUTAMISEST JA 10-A. TÖÖST

R. SAVING

12. septembril möödus Eesti Lauljate Liidu asutamisest 10 aastat. Organisaatsiooni elus aastakümme on küllalt pikk aeg, et nüüd hetkeks peatuda tagasi-vaatamiseks tehtud tööle. Seda rohkem veel, et need kümme aastat on loomisaastad mitte üksi Lauljate Liidule, vaid meie laulukultuuri liikumisele üldse. Lauljate Liidu asutamisega sellel alal tähistub uus ajajärk.

Kitsad olid tegutsemisvõimalused meie laulu- ja mängukooridel möödunud sajandil ja käesoleva sajandi algusaastail. Sõjad ja revolutsioonid hävitasid needki vähesed võimalused. Laulu- ja mängukoorid lagunesid, lauljad-mängijad valgusid laiali.

Veel oli meie kodumaa vallutatud saksa okupatsioonist, kui *Tallinna Meestelaulu Selts 11. mail 1918. a.* Harjuvärava mäel einelaua ruumis pidas oma pääkoosoleku, millel seltsi tegelane *Joh. Reinthal* kõneles eesti lauljaskonna organiseerimisest kui lähimast ülesandest. Tallinna Meestelaulu Seltsi protokolliraa- matu andmeil tol koosolekul *J. Reinthal* ütles muu-seas: „Lauluseltside liidu loomine on ainult aja küsimus. Meie omapärase muusikalise biblioteegi, isegi muuseumi asutamine on tarvilik. Ka muusikalise hariduse laotamiseks peame tegema tööd, soetama koorilauljaid ja -juhte. Laulupidude korraldus endisel ajal oli juhuslik: edaspidi paneb neid toime Lauljate Liit.“

J. Reinthal'i mehiste sõnade teostumine oli tõepoolest aja küsimus. Sest juba vabariigi esimesil aastail pandi alus Eesti Lauljate Liidule. Seejuures oli *J. Reinthal* agaramaid tegelasi, ja mitte üksi liidu asutamisel, vaid hiljemgi on *J. Reinthal* Lauljate Liidu kasuks näidand ennatsalgavat ohvrimeelsust.

Ligemale aasta hiljem, 4. märtsil 1919, helilooja *Mihkel Lüdigi* kirjutas „Päevalehes“ laulust Eestis, millises kirjutuses pääle muu soovitab eesti laulu arendamiseks kõigil eesti kooridel organiseeruda ülemaiseks lauljate liiduks.

M. Lüdigi kirjutas: „Meil tuleks tõsiselt ja ajaviimatult ülemaalse lauljate liidu loomisele asuda, selleks peaks mõni vanem lauluselts korraldamise töö oma peale võtma ja võimalikult pea lauluseltside ja olemasolevate laulukooride esitajad ja kooride juhatajad kongressile kokku kutsuma, kus siis liidule saaks alus pandud. . . Algatuse peaks Tallinna „Laulu ja Mängu Selts „Estoonia“ oma peale võtma, kui üks vanematest ja kõige suurematest seltsidest.“

„Estooniast“ jäi Lauljate Liit asutamata, küll on sama aasta 31. oktoobril küsimust kaalutud uuesti *Tallinna Meestelaulu Seltsi* juhatause koosolekul, mille protokollis tähendatud: „Koorijuhk *K. Tärnpu* algatab „Lauluseltside liidu“ asutamise mõtte. Temal olevat sellekohane põhikiri teoksil; kui mõte leiab poolehoidmist, võiks sel alal astuda samme. — Liidu asutamine tunnistatakse tarvilikuks. Tema ellukutsumise eeltööd teeb *K. Tärnpu*.“

7. nov. 1919. kirjutatakse TMS-i protokollis: „Arutusele tuleb eelseisvas protokollis punkt 4. all nimetatud „Lauluseltside liidu“ asutamine. *K. Tärnpu*

on valmistand sellekohase põhikirja, mis üksikute punktide kaupa läbi loetakse ja mõnesuguste muudatustega vastu võetakse. Põhikiri jääb härra A. Birk'i kätte juriidiliseks läbivaatamiseks.“

Põhikirja redigeeritakse veel TMS-i juhatuse koosolekul 20. jaanuaril 1920 ning 29. veebruaril 1920. a. TMS-i pääkoosolekul tunnistatakse lauljate liidu asutamine tarviliknks. Lauluseltside esindajate kokkukutsumine jäetakse juhatuse hooleks. Rohkem kui aasta hiljem, 11. augustil 1921, Tallinna Meestelaulu Seltsi juhatuse otsustab kutsuda kokku *Tallinna lauljate kongressi lauljate liidu asutamiseks 12. septembriks 1921*, millist päeva seega tuleb lugeda ka Lauljate Liidu asutamispäevaks.

12. septembri lauljate kongressile saatis 30 lauluseltsi 58 saadikut, kes esindasid 1.498 lauljat. *Kongressil otsustati asutada Eesti Lauljate Liit ja võeti vastu liidu põhikiri.*

Lauljate kongressil peatuti lähemalt põhjusil, mis Lauljate Liidu asutamise teevad vajaliseks. Aruandeis kohtadelt tõendatakse, et eesti lauljaskonnast on kadund endine hoog ja vaimustus. Eriti noorem põlv näitavat laulu vastu ükskõiksust. Iseseisvuse saavutamine kohustab meid sel alal alustama hoogsat tegevust. Laul peab jälle ärkama, peab vaimustama meid. — Laulukooride hoogsat arengut takistab noodiliteratuuri puudus. Selle vältimiseks peab asuma tööle lauljate keskorganisatsiooni. Sõdade ja revolutsiooni keerises laulu- ja mängukoovid on lagunend. Eesti Lauljate Liit peab neid uuesti kutsuma tööle. Peab neid kutsuma iseseisvuse laulupeole, andma seega neile paeluva ülesande tegutsemiseks.

VIII üldlaulupeo ettevalmistuse tähe all algabki Lauljate Liidu töö. Ettevalmistusaeg on võrdlemisi lühike, kuid seda hoogsam. Uuesti koonduvad laulu- ja mängukoovid. Esimene iseseisvusaegne üldlaulupidu oli see, mis pani kindla aluse eesti laulu edaspidisele arengule ning ehitas üles eesti lauljaskonna keskorganisatsiooni — Eesti Lauljate Liidu.

Lauljate Liidu esimesse juhatusse kuulusid *J. Linnamägi* (†) — esimees, *A. Birk* — abiesimees, *J. Reinthal* — kassahoidja, *J. Mülber* — sekretär ja *K. Tärnpu* — ametita.

Milliseid ülesandeid Eesti Lauljate Liit esimese kümne tegevusaasta jooksul on täitnud?

Üldlaulupeod. Need olid tõukeks Lauljate Liidu asutamisele ja panid laulu-mängukoovid püsivalt tööle. Hinnatavad kahest seisukohast. Esiteks rahvuslike demonstratsioonidena, mis andsid hoogu ja vaimustust mitte üksi lauljas-mängijaskonnale, vaid kogu eesti rahvale. Teiseks iseseisvusaegsed üldlaulupeod tähistavad pidevat edasirühti laulu kui massikunsti alal. Üldlaulupeod viieaastaste vaheaegadega ei lase laulu-mängukoovidel panna käsi rüppe. Koorid on meeldivat tööd alaliselt.

Kui VIII üldlaulupidu 1923. a. muusikaliselt kannatas lühikese ettevalmistusaja tõttu, siis juba IX üldlaulupidu 1928. a. sellest seisukohast oli paremas olukorras. Muusikaliste eeltööde aeg kestis rohkem kui poolteist aastat, ja mis selle aja jooksul jõuti, see tehti põhjalikult. Vahepääl kooride arv suureneb ja koorid ise muutuvad perekamaiks. X üldlaulupidu, mis nähtud ette 1933. a., on teind veel sammu edasi. Valmistumiseks on kooridel aega kaks ja pool aastat. Võtame arvesse, et üldkooride kava on väikesem ja kergem IX üldlaulupeo omast, siis ettevalmistuse tulemused peavad mitmekordselt ületama varemate üldlaulu-

pidude omad. Tõepoolest, meie ainult ei taha jälle laulda, vaid püüame ka paremini laulda. Arvult on 1933. a. üldlaulupidu juubelipidu, siis ka kvaliteedilt see peab olema eesti laulukoori tippsaavutis.

Laulupeod-päevad. Üldlaulupeod ainsaina annaksid meie lauluarmastavale rahvale vähe. Nad kannataksid tasapinnalt tublisti, kui poleks aitas kaasa

Lauljate Liidu esimene juhatus 1922. a.

Paremalt vasakule ülal: J. Linnamägi (esimees), K. Törnpu, J. Reinthal, all paremalt: J. Mülber ja A. Birk

iga-aastasi maakondlikke laulupidusid ja igal suvel laulust kogu maa helisema panevaid laulupäevi. Need on harjutused, võimete katsed ülemaisteks laulupidudeks.

Maakondlikke laulupidusid on Lauljate Liidu kestvuse ajal peetud 12. Neist 1924. a. Narvas ja Paides; 1925. a. Haapsalus ja Võrus; 1926. a. Tartus; 1927. a. Viljandis, Rakveres ja Kuresaares; 1929. a. Pärnus; 1930. a. Tartus; 1931. a. Narvas ja Viljandis.

Laulupäevade kohta puudub täpne statistika, kuid tagasihoidlikult võime keskmise arvuna võtta suve jooksul 30 laulupäeva; saavutis 10 aasta jooksul 300 laulupäeva.

Maakonna laulupeod algusest pääle on korraldatud kas Lauljate Liidu osakondade poolt või Lauljate Liidu kontrolli all. Kavad, eelarved ja aruanded kinnitab liidu nõukogu. Kord-korralt on pandud ikka enam rõhku sobivale kavale ja eeltööde intensiivsusele.

Viimaseil aastail on võetud liidu järelevalve alla ka kohalike laulupäevade korraldamine. Need peavad toimuma niisama kavakindlalt kui laulupeodki. Kavad, eelarved ja aruanded kuuluvad liidu juhatuse kinnitamisele.

Koorijuhtide ettevalmistus. Kui laulupeod endid aineliselt tasuvad või hääli juhul annavad väikese ülejäägi, siis koorijuhtide muusikaline ettevalmistus on juba puht kulu nõudev. Sellest on tingitudki, et koorijuhtide instrueerimise kava Lauljate Liit ei ole suutnud teostada soovitavais piires, takistavad ainelised võimalused. Siiski liit on suutnud rahuldada sel alal minimaalseid nõudmisi.

1924. a. augustis haridusministeeriumi korraldatud muusikakursuste puhul korraldati koorijuhtide nädal. Juulis 1925 koorijuhtide päev. 1926./27. a. koorijuhtide instrueerimiskursused Tallinnas, Tartus, Viljandis ja Rakveres. 1928. a. instruktorete kursused ja koorijuhtide instrueerimine Narvas. 1931. a. koorijuhtide päevad Tallinnas ja koorijuhtide kursused Tartumaa osakonna korraldusel Tartus.

Kooriliteratuuri kirjastamine ja muretsemine. Literatuuri küsimus oli valusamaid, mida puudutati lauljate kongressil 1921. a. Koorilaule ilmus vähe, pasunakooripalasisid ei sugugi. Sellel alal Lauljate Liit on andnud, mis ta meie oludes on suutnud pakkuda. Sest esiteks literatuuri andmine on ühenduses õige suurte aineliste väljaminekutega ja teiseks meie kooride nõudmine uue literatuuri järele on siiski võrdlemisi väike. Kultuuriline tase on siiski niivõrd madal, et sageli lauldakse käsitsi ära kirjutatud või paljundatud nootidest, kuigi autoriõigused on säädusega kaitstud ja ära kirjutada ei tohiks ning olgugi et L. L. väljaanded on lastud müügile minimaalse hinna eest. Nii on vähese nõudmise korral paratamatud juurdemaksud ja see viimane ongi, mis paneb piiri kirjastamisele.

Kokkuvõttes on Lauljate Liit 10 aasta jooksul kirjastand koorilaule ja pasunakooripalasisid 1.400 lehekülje (selles on arvestamata osakondade kirjastus), kulutades kirjastamiseks 33.700 krooni. Noodikirjanduse müügist on liit saand tagasi 26.800 krooni, seega üldpuudujääk ligemale 7.000 krooni. Suure osa puudujäägist on andnud 1924. a. „Muusikalehe“ noodilisa ja 1929. a. kirjastatud „Rahvakoorid“ 1—16. Noodilisa kirjastamine ei olnud õnnelik samm, seda nõutakse väga vähe. Rahvakooride hind on aga liiaks madal kirjastuskulude katteks, kuigi „Rahvakooride“ levik on olnud rahuldav. Laulupidude noodid on ainukesed, mis teevad endid tasa või jätavad õige väikese puudujäägi.

Uue kooriliteratuuri muretsemiseks on Lauljate Liit korraldand heliloojate vahel võistlusi: 1) 1925./26. a. koorilaulude võistlus IX üldlaulupeo kavva uute laulude saamiseks; 2) 1929. a. koorilaulude võistlus; 3) 1931. a. alul möödund aasta koorilaulu toodangu hindamine ja auhinna väljaandmine heliloojate ergutuseks. Viimane hindamine on kavatsetud perioodilisena ja kannab helilooja K. Tüرنpu' nime.

„*Muusikaleht*“. Ilmub Lauljate Liidu väljaandel 1924. a. saadik. Sageli ülepääsmatud on olnud raskused meie ainukese muusika-ajakirja alalhoidmiseks. Rohkem kui kord on liidu organid kaalund „Muusikalehe“ seismajätmist. Kuid liit, olles teadlik muusika-ajakirja määratus tähtsuses meie noore muusikaelu

arengus, on „Muusikalehte“ ainelisile jõupingutusile vaatamata andnud edasi. Sellest küljest on raske olla optimistlik meie lauljaskonna suhtes, kes raskusteta võiks pidada ülal 3 sarnast muusika-ajakirja, kuid kes praeguse ainukese ajakirja vastu näitab suurt ükskõiksust, vaatamata, milline ka selle sisu aastate jooksul ei ole olnud. Päämiselt oleneb küll „Muusikalehe“ levik energilisest koorijuhist, nii on rohkesti maakoore, kus koorijuhi õhutusel „Muusikalehe“ levik täiesti rahuldav. Teisal jälle on koorijuhte, kes ise ei loe „Muusikalehte“ ega soovita seda ka oma laulujaille. Siin toob aeg arutust, kuni need koorijuhid ja koorid ise muutuvad kultursemaiks ja arusaajamaiks. (Muide, huvitav tähendada, et need koorid ka uut noodiliteratuuri endile ei muretse, taevast teab, mida nad laulavad!)

Pasunakooride organiseerimine. Pasunakoored ülemiselt organiseerimiselt on pidand tegutsema halvemais oludes laulukooridest. Seda ka päämiselt seepärast, et pasunakoored ise on suhtunud oma muredesse ükskõiksel. Nüüd on Lauljate Liit asunud koondama oma ümber ka pasunakoore. Kavatsus on lähemal ajal vormiliselt asutada pasunakooride sektsioon, kelle ülesandeks jääks pasunakooride organiseerimine, kaasaaitamine pillide muretsemisel, juhtide ettevalmistus jne.

1928. a. esimesel poolel tegutses liidu juures pasunakooride instruktor, ainelisil põhjusil instruktoriga kaotati. Veel kord katsus liit õnne instruktoriga 1929. a. esimesel poolel, lootes seks vastavaid summasid kultuurkapitalist, kahjuks oodatavad summad jäid tulemata ja liit pidi loobuma instruktoriga edaspidamisest. Pasunakooride juhtide oskuse ja võimete tõstmiseks liit korraldas 1928. a. aprillis juhtide kursused Tallinnas.

Türnpunimelised kapitalid. Lauljate Liidu asutamisel oli esimesi, kes teelikult pani käed külge, helilooja K. Türnpu. Hiljem Türnpu oli liidu esimeheks kuni surmani. Siis kui Türnpu veel liikus elavate keskel ja pühis oma 60-dat sünnipäeva (1925/26), asutas Lauljate Liit Tallinna konservatooriumi juurde Türnpu-nimelise stipendiumi kapitali, mille protsentidest igal aastal antakse toetust puudustkannatavaile andekaile muusikaõpilasele. Kapitali alussummaks arvati Türnpu' sünnipäeva kontsert-aktuse ülejääk, millele mitmed koorid oma poolt andsid lisa.

Pärast Türnpu' surma asutas liit Türnpu-nimelise koorilaulu auhinna-kapitali, mille protsentidest iga aasta antakse auhind parima eesti koorilaulu autorile. Kapitali ülesandeks on jäädvustada kadunud helimeistri nime ja ergutada heliloojaid uute koorikompositsioonide kirjutamisele.

Lauljaskonna organiseerimine. Tihedama kontakti loomiseks lauljaskonna ja liidu vahel on asutatud liidu osakonnad Tartu-, Viru- ja Viljandimaal, kes korraldavad kohalikke laulupidusid ja aitavad liidule kaasa lauljaskonna organiseerimiseks.

Eriti meeskooride organiseerimiseks Tallinna Meestelaulu Seltsi algatusel loodi liidu *meeslaulu sektsioon* 1929. a.

Liidu liikmed organisatsiooni tunnusmärgina kannavad Lauljate Liidu rinnamärki, mis valmistatud kunstnik Jannsen'i kavandi järgi, ja laulupidudel lauljaskonnast kui ühisest perest annab tunnistust L. L. lipp, mis valmis 1928. a. kunstnik Nyman'i kavandi järgi.

Ülevaate seda osa lõpetades peab veel mainima liidu juurde asutatud *muu-*

sika-arhiivi, millesse liit on püüdnud koondada kõiki Eestis ilmud ja ilmutat noodivara, laulupidude märke, ülesvõtteid ja muud.

Statistiline ülevaade. Olevate andmete järgi aktiivse lauljas-mängijaskonna arvulisse koosseisu kuulub 17.150 lauljat-mängijat. Maakondadest lauljaisrohkeim on Harjumaa ühes Tallinna linnaga — 3.960 lauljat. Sellele järgneb mõnesaja võrra vähema arvuga Tartumaa ühes Tartu linnaga — 3.772. Lige-male tuhande võrra vähem lauljaid on andnud Virumaa — 2.989. Nimetatud kolme maakonna lauljas-mängijaskond moodustab valdava osa eesti lauljaskonnast — 11.000. Ülejäänud 6.000 jaguneb 8 nimetatamata maakonna vahel.

17.150 lauljast-mängijast on 10 aasta jooksul organiseeritud ülemaiselt, astudes Lauljate Liidu liikmeiks, 7.066 lauljat ehk 41,2%.

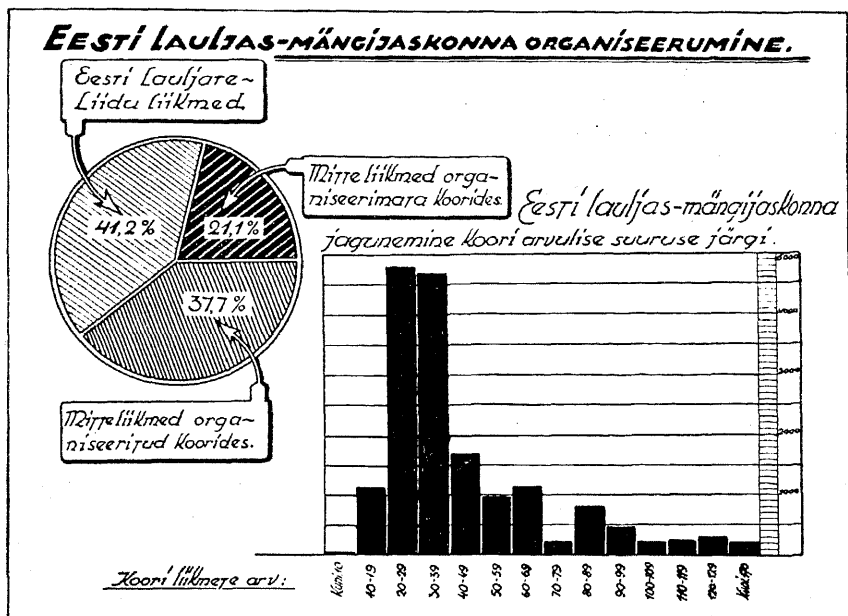
Organiseerimata lauljas-mängijaskonna võib jaotada kaheks: 1) Lauljate Liitu mittekuuluvad, kuid organiseeritud koorides 6.467 ehk 37,7%; 2) Lauljate Liitu mittekuuluvad ja organiseerimata koorides 3.617 ehk 21,1%. Esimese kategooria liitu astumiseks takistusi ei ole. Ülejäänud 21,1% on aga n.-n. metsikud, kes ei tegutse ühegi organisatsiooni juures ega ole neil organisatsiooniliselt mingit kindlat korraldust. Et neist kooridest võiksid saada liidu liikmed, selleks kõigepäält need koorid kui sellised tuleb organiseerida.

Vaatame suhet Lauljate Liidu liikmete ja organiseerimata kooride vahel maakondades, siis näeme, et tugevaimini on organiseeritud Harju- ja Viljandimaa, 57,5%. Üle poole lauljaist kuulub liitu veel Läänemaalt — 54,4%. Teistes maakondades organiseeritute protsent on alla viiekümne. Nõrgemalt on organiseeritud: 1) Saaremaa — 42,3%, 2) Järvamaa — 40,9%, 3) Tartumaa — 40,7%, 4) Valgamaa 39,9%, 5) Pärnumaa 28,0% ja viimased kohad kuuluvad: 6) Põhja- ja Lääne-Eesti 26,8%, 7) Virumaa 26,7% ning 8) Võrumaa 22,5%.

Kiitvalt peab mainima L. L. Viljandimaa osakonda, mille asutamise ja lühiajalise tööga Viljandimaa lauljas-mängijaskond ülemaiselt organiseerumiselt on tõusnud esikohale. Teisest küljest Tartumaa osakond ei ole suutnud tõsta organiseerumise protsenti 50-ni ja Virumaa osakond on jätnud Virumaa organiseerimiselt eelviimasele kohale.

Kokkuvõttes tahtmatult kerkib küsimus, millest tuleb, et Lauljate Liitu kui ülemaisesse keskorganisatsiooni kuulub lauljaist-mängijast vaid 41%? Vaidlematult sellest, et organiseerimatuil pole eriti sundivat tarvidust liitu astumiseks. Sest olgugi liidu liikmeks astumine väga lihtne, on tarvis esitada ärakiri oma organisatsiooni põhikirjast ja mõned muud vajalised andmed, ning liikmemaks Lauljate Liidule on väike, 15 senti aastas lauljalt, teisest küljest jälle *ka mitte-liikmed* koorid pääsevad takistamatult liidu ja ta osakondade poolt korraldatavaile laulupidudele. Siis noodiliteratuuri hinnas on küll tehtud vahet Lauljate Liidu liikmete ja organiseerimatute vahel. Kuid viimaste kultuuriline ja majanduslik mõtlemisvõime ei ole nähtavasti veel niivõrd arenend, et nad kas või puhtpraktilisest seisukohast väljudes sooviksid kasutada pakutud soodustusi. Siin on tegemist lihtsa loidusega ühes osas lauljaskonnas (organiseerimatus). Ja et noodiliteratuuri hinnavahe L. L. liikmete ja organiseerimatute vahel on vahest liig väike, siis sellel alal Lauljate Liit ise on näidand liigset vastutulekut metsikuile, on loond olukorra, kus osa lauljas-mängijaskonnast ei tunne huvi teiste aatelise jõupingutuse vastu. Radikaalsed muudatused laulupidude korralduses ja noodiliteratuuri müügis, mis mõlemad määravad tegurid meie kooride olemasolule, toovad loodetavasti siingi peatse pöörde.

Meelega jätan tegemata üldsõnalise kokkuvõtte Lauljate Liidu 10-aastasest tööst, jätan ka mainimata, milliseid määratud ülesandeid taotleb Lauljate Liit meie kultuurliikumises. Eeltoodud faktiline materjal teeb sellise kokkuvõtte iga lugeja meeles isegi.

EESTI KOORIDE ARVULINE KOOSSEIS

Eesti 17.150 lauljast-mängijast kuulub kuni 10-liikmelistesse kooridesse 17 lauljat (2 koori). 10—19-liikmelistesse kooridesse kuulub 1.168 lauljat. Valdav enamuse lauljaskonnast kuulub 20—29-liikmelistesse kooridesse, nimelt 4.863, 30—39-liikmelistesse 4.810 ja 40—49-liikmelistesse 1.834 lauljast-mängijat. Nii kuni 50-liikmelistes koorides laulab 73,7% kogu lauljate arvust. Eesti koori tüüpi kujutab endast 20—50-liikmeline koor. Ülejäänud 26,3% lauljaist kuulub 50- ja suurema arvuistesse kooridesse. Eesti kooride arvulised püürid on 10 ja 130. Eelpooltoodud diagrammis märgitud kuni 10- ja kuni 170-liikmelised koorid on meie oludes haruldused, õieti erandjuhud.

X üldlaulupeo tegelaste arv

X üldlaulupeole septembrikuu keskpaigani oli registreeritud 416 segakoori 14.468 lauljaga, 34 meeskoori 881 lauljaga, 18 naiskoori 555 lauljaga ja 64 pasunakoori 1.168 mängijaga. Kokku 17.072 tegelast.

Kuna on veel võimalik registreerida pasunakoore ja meeskoore, kes mõnel mõjuval põhjusel seda seni ei ole teind, siis tegelaste arv arvatavasti veel kasvab mõnesaja võrra.

Tartu suvemuusika

Tartu suvemuusika, mida sel suvel „Vanemuine“ ise korraldas, ära kasutades oma opereti-orkestri jõude, lõpetas oma tegevuse septembri alul. Suvemuusika orkester koosnes vaevu 18 mehest, mistõttu ka kava oli enamasti kergesisuline ja vähenõudlik.

Alaliseks juhatajaks oli „Vanemuise“ abi-muusikajuht Ed. Tubin. Külalistena juhatasid mõnel korral ka J. Simm, A. Virkhaus, O. Roots j. t.

LAULJATE LIIDU TULEVIKUKAVATSUSI

R. ÖVEL

Lauljate Liidul on kümme aastat suurt ja pinevat tööd seljataga. Töö hoos pole tegijail olnud täit ülevaadetki sellest, mis juba tehtud. Nüüd, kümnendal aastapäeval, kokkuvõtet tehes ja tagasi vaadates võib rahuldustundega konstateerida, et tulemused ei ole halvad, nendega võib olla rahul. Aga ka muud selgub üldist bilanssi tehes: palju, väga palju on tööd veel ees. Tundub, et seni on üles säetud vaid raamistik, milles tõsine loov töö alles peab hargnema, on näidatud kätte sihid, kuhu poole meie lauljaskond peab sammuma üldisel tööll Eesti laulukultuuri arendamisel. Selle töö juures tahaski peatuda paari reaga.

„Ühenduses on jõud“ — ütleb aabitsatõde. Ka Lauljate Liidu tugevus seisab selles, et lauljaskond oleks organiseeritud võimalikult suurel arvul ja võimalikult tihedasti. See on kategooriline imperatiiv, mida peavad arvestama niihästi liit ise kui ka lauljaskond. Seni kuulub liitu vaid 41,2% lauljaist, seega on üle poole veel alles „metsikud“. See olukord peab muutuma. Liit peab leidma abinõusid lauljate organiseerumisele kutsumiseks. Seni on liidu liikmeile katsutud vastu tulla, andes neile soodustusi kirjastuse päält. Seda teed tuleb jätkata tulevikuski ja vahest veel suuremal määral. Liidu liikmeile ja võõraile müüdavate nootide hinnavahe võiks olla vahest veel suurem kui seni. On aga ka veel teissuguseid võimalusi lauljate ligitõmbamiseks liitu. On riike, kus praktiseeritakse „metsikute“ keeldu osa võtmast ülemaistest laulupidudest. Sellele teele tuleks vast meilgi asuda. Kui mitte just järgmiseks, siis vähemasti XI laulupeoks peaksid kõik lauljad olema organiseeritud. Samuti on mõeldav takistada „metsikuid“ koore osa võtmast ka maakondlikest laulupidudest. Põhimõttelistele „metsikuile“ võivad sarnased kavatsused tunduda küll liialt karmidena, kuid arvesse võttes seda, et liikmemaksu suurus ei tohiks olla takistuseks organiseerumisel ka vähimale ja kehvemale koorilegi, arvesse võttes sedagi, et liikmemaksu kompenseerivad täiesti soodustused nootidelt ja „Muusikalehelt“, — tohiks küll olla arvamisel, et koori liidust eemalolemist on võimatu põhjendada küllalt asjalikult.

Järgmiseks sammuks organiseerimise alal oleks liidu osakondade töö arendamine. Praegu töötab liidul kolm osakonda — Tartus, Rakveres ja Viljandis. Kavatsusel on asutada veel teist nii palju, ja tahaks loota, et need kavatsused õige pea teostuksid.

Osakondi oleks tarvis siduda liiduga rohkem orgaaniliselt. Liit teostab suurt, süstemaatiliselt läbitõttatud programmi laulukultuuri arendamisel ja seepärast on väga tähtis, et kogu ülemaine organisatsioon võtaks omaks selle töö ja oma-poolt sellele tööle jõudumööda aitaks kaasa. Ei tarvitse vist kulutada sõnu algelise töö nentimisel, et iga osakonna või koori iseseisvalt teatud küsimuse lahendamisel meie võiksim küll tekitada kaootilise olukorra maal, kuid et see asjale endale oleks kasulik, seda ei saaks kuidagi kinnitada. Osakonnad peaksid ka võtma omaks liidu töö ja mured, siis oleks küsimuste lahendamine juba märksa lihtsam.

Seni on osakonnad tegutsend püümiselt ainult laulupidude korraldamisega.

Muidugi on see suur ja vastutusrikas ülesanne, kuid liidu töö ei piirdu ainult laulupidudega. Palju on ülesandeid, kus osakondade abi oleks teretulemast, näit. lauljaskonna organiseerimisel, literatuuri levitamisel, kursuste korraldamisel, instruktoreite läkitamisel kohtadele jne.

Muidugi nõuab see töö palju vaeva ja energiat. Kõik oleneb aga tegijaist. Hääl tahtmisel saaks seda kõike ja väga hästi.

Seni oleme kõnelnud ainult organiseerimistööst. Muidugi ei ole organisatsioon siht isenesest. See on vaid abinõu kõrgema eesmärgi taotlemiseks. Meisterteos võib ju valmida ainult siis, kui meistril on kasutada hääd tööriistad. Sama säädus on maksev ka Lauljate Liidus: meie peame püüdma, et aparaat oleks konstrueeritud eeskujulikult ja töötaks hästi, siis võivad ka töö tulemused olla hääd.

Aga nüüd mõni sõna eesmärgist endast.

Lauljate Liidu päämiseks ülesandeks on *Eesti laulukultuuri arendamine ja levitamine laiemate rahvahulkade seas.*

Üldjoonis jaguneb see töö järgmisesse harudesse: a) laululiteratuuri täiendamine, laulude kirjastamine ja levitamine; b) koorilaulu parandamine ja pedagoogika; c) muusikaline propaganda.

Lauljate Liit on tänapäev suurim laulude levitaja, sest tema kirjastusel ilmuvad laulud laulupidude jaoks, „Rahvakoorig“, „Eesti Laul“, ja ka tarvitaja; liidu korraldada on ka Tärnu-nimelise mälestuskapitali laulude võistlused, kus iga aasta toodangust parimad laulud hinnatakse. Senised kogemused on näidand, et noodiraamatute trükkimine ei ole meie oludes küllalt otstarbekohane. Üksikute laulude ostes on kooril võimalus valida ainult seda, mis koorile laulmiseks tarvis, kuna raamatu ostmisel peab maksma ka nende laulude eest, mida koor kunagi ei kavatsen ja vist ei suudagi igakord laulda. Seda arvesse võttes on L. L. jäänd peatuma „Rahvakoorige“ ja „Eesti Laulu“ kirjastamise juurde. „Rahvakoorige“ nime all on kavatsatud kirjastada tulevikus senistest kergemaid laule, kuna „Eesti Laul“ sisaldaks laule, mis sisult raskemad ja kättesaadavad vahest rohkem arenend ja suuremaile kooridele. Võimalik, et eelmainitud kahele tüübile veel kolmas seltsib lisaks ja nimelt „Meeskoorig“, kuid liit peab siin arvestama, et see kirjastus töötab kahjuga, kuna meil meeskoore segakoorigega võrreldes on õige vähe. Ajajooksul võib olukord muidugi muutuda ja tasuvaks muutuda ka meeskoorige kirjastamine.

Laulude kirjastamine on ala, millele liit lähemas tulevikus veel rohkem senisest tahab pöörduda tähelepanu. Kuid millise abinõuga saame lauljaid panna kasutama noote? Liit teeb kõik, mis võimalik, et noodid materjaalselt oleksid kättesaadavad igale, kuid me teame, et paljud, jah kahjuks õige paljud katsuvad läbi ajada kodusel teel paljundatud nootidega. Et L. L. poolt kirjastatud noodi kasutamine on ühtlasi ka meie muusikaliteratuuri elustamiseks kaasaaitamine, see ei näi paljusid huvitavat. Või ei teatagi seda? Tihti on just koorijuhid need, kes lauljaile toimetavad kätte viletsalt, kodusel teel paljundatud noote. Kas ei oleks aeg sellest loobuda? Kooride vaimseilt juhtidelt tohiks nõuda tõsisist arusaamist olukorrast, peaks suudetama mõelda pisut kaugemale oma kodukolkast. Kaudselt tuleb see ju kasuks kõigile lauljaile ja ka esialgsed materjaalsed kulud ei ole kuigi tunduavad.

Tärnu-nimeline kapital on esialgu väike. Seda suurendada on liidu lähemaks ülesandeks. On põhjust arvata, et need võistlused kujunevad meil tule-

vikus muusikaliseks suursündmuseks, sest selguvad ju aasta-toodangust parimad helitööd. Laulupidudeks korraldatud laulude võistlused sünnivad ikka teatud tingimuste all: laulud ei tohi olla liig rasked, nad peavad olema kätteõpitavad lihtsailgi kooridel. Samad nõuded on ka „Rahvakoorigel“ ja teatud määral ka „Eesti Laulul“. Kui võtta arvesse, et L. L. on ainuke suurem laulude tarvitaja, siis võiks tekkida kartus ja õige põhjendatult, et meie laululiteratuuri toodang võiks areneda ainult primitiivsete laulude piirides. Selle pahe kõrvaldamiseks tahab osalt ollagi „Türnu-nimelise kapitali“ laulude hindamine: siin võivad võistelda kõik laulud, olgu nad muusikaliselt nii komplitseeritud kui tahes.

Nagu juba eelpool mainitud, on L. L. ainuke suurem laulude omandaja ja kirjastaja. See asjaolu annab L. L.-ile võimaluse määrata suuna laulude loominguks. Loomulikult peab liit olema teadlik suurest vastutusest, mis tal lasub. On palju ette heidetud liidule selles asjas, kuid kas võiks see ollagi teisiti? Kui me tahame viia edasi laulukultuuri, siis ei saa arvestada nende maitset, kes ei suuda pidada sammu arenguga. Muide, mäletatakse veel hästi, kui palju on tehtud etteheiteid liidule viimase kahe laulupeo laulude eest. Kuidas need kõik olid halvad ja kui hääd olevat vanasti laulud olnud! Vaadelgem aga nüüd korraks laulupidude, -päevade ja -päevakeste kavasad: peaaegu kõik laulud on võetud just viimase kahe laulupeo kavast. Meie silma all on need laulud nüüd juba muutunud „lauldavaiks“, ja ärgu juletagu jälle tagurlisele arvustajale midagi uut enam pakkuda. Liit ei tohi ennast sellest lasta heidutada. Ainsaks hüüdsõnaks peaks olema laulude loominguks *progress, progress Eesti rahvuslikus vaimus*. Kohaltammumine ja teiste kopeerimine tähendab tagasiminekut. Iseseisvalt arenedes peab meie helilooja ükskord väarikalt suutma kaasa ütelda oma sõna rahvusvahelises heliloominguks.

See olgu meie püüdeks.

Koorilaulu arendamine ja pedagoogika laiemas mõttes on järgmiseks tähtsamaks alaks suure töös. L. L.-du sihiks ei ole mitte ainult püüe, et lauldaks võimalikult palju, vaid et lauldaks ka võimalikult hästi.

On tõsi, et meie laulupeod ei ole ainuüksi muusikalised ettevõtted, vaid nad on suurel määral, nagu varemilgi ajal, rahvuslikeks suurpidudeks. Sellegipärast ei tohi muusikaline külg jääda tahaplaanile, see on L. L. püüd. Muidugi peame olema teadlikud, et ei saa kümnetuhandetega saavutada kunstilisi saavutusi samasuguseid kui kontsertsaalil, kuid arengu tendentsi peab laul siiski näitama ja meie peame jõudma lähemale ka suurtel laulupidudel muusikalise maksimumini. Et seda saavutada, on tarvis püsivat ja süstemaatilist tööd, mis algab väikestest laulupäevadest ja lõpeb üldlaulupidudega. Ka laulupäevad (kava, ettevalmistus jne.) peaksid alluma liidu järelevalvele. Osalt on seda hakatud juba tegema. Peaks püüdma, et see leiaks laiemat praktiseerimist. Suuremat tööd nõuavad aga juba maakondlikud laulupeod. Seda tööd peab aegsasti tegema, kindla kava järgi, välja saatma instruktoreid, korraldama ühisharjutusi jne. Maakondlikud laulupeod on tõsiseiks ettevalmistajaiks suurele üldlaulupeole, mida korraldatakse kord viie aasta tagant. Ja lõppeks üldlaulupeo ettevalmistused ise. Suur töölaine peab käima üle maa. Kogu lauljaskond peab katsuma välja panna oma parimad võimed ja hää tahtmise, see ongi ettevalmistus suureks rahvuslikuks suursündmuseks, mis paistab ja kuulub ka kaugemale meie kodumaa piiridest ja mis on seni olnud uhkuseks meie rahvale.

Kõnelda, mis liit peab tegema laulupeo ettevalmistamiseks, tähendaks kor-

rata seda, mis juba tehtud ja millest jutt mujal, sest eeltööd järgmiseks juubellaulupeoks on juba aland aasta tagasi. Appi on teatavasti võetud ka modern vahend — raadio, mis seni on andnud väga häid tagajärgi. Olgu möödaminnes mainitud, et raadiot oleme esimesina kogu maailmas hakand kasutama laulupidude ettevalmistusiks.

Koorijuhtide kursused, instruktorid, need on, mille kaudu võib L. L. aidata kaasa laulude paremaks kätteõppimiseks. Seda teed käiakse ka, kuivõrd majanduslik olukord seda võimaldab.

Lauljate Liidu praegune juhatus

Istuvad vasakult: E. Rüber (sekretär), A. Olnas (abiesimees), R. Övel (laekaholdja), T. Vettik (esimees), E. Aav ja V. Nerep (ametita). Teises reas asjaajaja R. Saving

Üksikute kooride võimete arendamiseks laiemas ulatuses ei ole liidul lähemas tulevikus võimalust. Kõne alla võiksid tulla veel hääletesäädmise kursused raadioteel, nagu neid katsetati läind kevadel (A. Arder), kuid nende parktilised tulemused ei ole veel liidul teada ja need võiksid tulla kõnesse alles siis, kui selleks lauljate poolt avaldatakse soovi.

Viimaseks lüliks liidu suures töös olen märkind muusikalise propaganda. Seda tööd on seni tehtud päämiselt „Muusikalehe“ kaudu ja loomulikult see kestab edaspidigi. Muusika vastu huvi äratamist on võimalus teha muulgi teel, kuid ikkagi oleme sunnitud arvestama rahalisi võimalusi. Peab püüdma sellega, mis reaalselt kättesaadav. Raadiost oli meil jutt eelpool. See vahend on tarvis tulevikus tööle rakendada. Liidus on mõlgutatud mõtteid süstemaatiliselt loengute korraldamisest muusikast, kuid tehnilisil põhjusil on jäänd see teostamata. Mõte ei tohiks aga mitte jääda soiku. Raadiot liidu ülesannete selgitustööks oleks aga võimalik kasutada, ja seda liit teebki.

Kui liidul avanevad rahalised võimalused palgata muusikaline instruktor kas alaliselt või ajutiselt, kes kohapääl kooridega peaks kontakti, instrueeriks juhte, korraldaks ühiseid proove jne., siis oleks võimalik temale panna ka liidu töö selgitamisülesandeid — organiseerimise tarvidus, liidu kirjanduse, „Muusikalehe“ muretsemine jne. Esialgu peab aga siiski loobuma sellest sümfaatsest mõttest, sest rahaliselt ei suudaks liit seks leida allikaid.

Liidu lähemast töökavast kõneldes ei tohiks unustada oma ulatuselt küll väikest, iseendast aga siiski küllalt tähtsat ülesannet, see on laulupeo-platsi kordasüüdmist. Liidu juhatusel on kavatsus plaanikindlalt kaunistada seda endist sood, istutades puid, rajades kõnniteid, kattes kraave, kõrvaldades rägastikku jne. Järgmiseks laulupeoks ei ole puud küll vahest veel nimetamisväärseid, kuid algus on tehtud ja meil on teadmine, et järeltulevad põlvned võivad korraldada oma laulupidusid juba ka looduslikult kaunis ja kultiveeritud ümbruses.

Lõppeks olgu veel tähendatud, et Lauljate Liidul on pääle oma otseste ülesannete täita ka veel kõrval-, aga sääljuures väga suur töö: *helikunsti poliitika juhtimisest osavõtmine*. Teatavasti on L. L-dul neli esindajat (kümnest) kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali valitsuses, kuhu koonduvad kõik niidid helikunsti alal. Väga laialdane ja vastutusrikas tööala.

Ka „Muusikaleht“ on Lauljate Liidu ettevõtteks endale säädnud suuremad ülesanded, kui see mahub liidu otsekohesesse ülesandesse. „Muusikaleht“ on kujunenud kuukirjaks, kus kajastub kogu meie muusikaline elu kõigis oma avaldusis. See tee on tõestandki oma eluõigust ja samas suunas kavatseb liit tulevikuski anda välja „Muusikalehte“.

Eeltoodud lühikest kokkuvõtet lähema tuleviku töökavast vaadeldes võime veenduda, et palju on veel teha tööd. Jääb soovida, et senised töötajad endise innuga jätkaksid oma tööd ja et uusi töötajaid uue energiaga järjest tuleks juurde. Senised töö tulemused ja rahulik üksmeel, mis liidus valitsemas, on vahest pandiks, et meie töö tulevikuski näitab tõusu tendentsi Eesti muusikakultuurile, kasuks Eesti rahvuslikule kultuurile üldse.

EESTI KIRIKUMUUSIKA SEKRETARIAADI

esimehelt, prof. *Aug. Topman'ilt*, kes viimasel ajal erilise innuga on teed rajamas kirikumuusika arendamisele ja levitamisele, avaldame alljärgneva üleskutse, mis määratud köstreile, organistidele, pasunakoori-juhtidele ja -mängijatele ning muile kirikumuusika tegelasile.

ÜLESKUTSE

Kutsun kõiki pasunakoore osa võtma tegeliku tööga meie kirikumuusika kultuuri levitamisest ja arendamisest, kaunistama oma mänguga jumalateenistusi ja korraldama vaimulikke kontserte.

Pääle kauni ja üleva muusikalise naudingus toob kaasa vaimulik literatuur oma kandvate helidega selgeima tooni, arendades ühtlasi puhast kokkumängu.

Palun kõiki pasunakoori-juhte ja -mängijaid igasugu kirikumuusikasse puutuvate nõuannete saamiseks pöörduda Kirikumuusika Sekretariaadile. Ühtlasi palun luua vajalist sidet koguduste õpetajate, juhatuste, nõukogude, köstrite ja teiste kirikumuusikalist tegevust juhtivate jõududega. Veel kord — palun võimalust mööda võtta osa jumalateenistustis ja korraldada kontserte.

Kõige austusega

Aug. Topman.

LAULJATE LIIDU EEL- JA ALGPÄEVILT

P. GRÜNFELDT

Vististi leidub, kui üldse, siis vaid üksikuid inimesi, kes ei tunneks rõõmu saabuvast kevadest. Niisama vähe leidus selliseid siis ka esimesel kongressil, mille kümne aasta eest kutsus kokku tollekordne asutatav Lauljate Liidu korraldav komisjon, mis koosnes Tallinna Meestelauluseltsi juhatuse liikmeist, eesotsas kadund helilooja Konstantin Tüرنpu'ga, Joh. Reinthal'iga ja minu kui kirjatöimetajaga. Sest Lauljate Liidu asutamise mõte oli võrdne kevade saabumisega laulu alal. Olid ju viimased aastad uue sajandi alul, enamlaste võitluspäevil ja lõpuks veel saksa okupatsiooni ajal lauluharrastuse Eestis paljudes paikades pannud suikuma. Hulk vanemaid koore oli vaibund, eriti maal. Ei ilmud ka noodikirjanduses enam peaaegu midagi uudist, ja koorid, kus neid veel leidus, tegutsesid varemalt tuntud laule korrates ja ette kandes. Seepärast oli liidu loomise mõte nagu märtsikuine värske tuulepuhang, mis talvise lume pani sulama.

Liidu vajadusest oli juba varem siin-sääil olnud juttu, kuni selle mõtte saksa okupatsiooniajal hr. Johann Reinthal Tallinna Meestelauluseltsi pääkoosolekul uuesti tõi päevakorrale ja seltsile pani südamele. Kuid veidi aja pärast suikus algatatud mõte uuesti. Kuni K. Tüرنpu selle aasta hiljem uuesti esildas Tallinna Meestelauluseltsi juhatusele nõupidamiseks ja seisukohavõtmiseks. Mõte äratas seltsi juhatuses otsekohest poolehoidu ja K. Tüرنpu töötas valmis sellekohase põhikirja, mis anti Joh. Reinthal'ile viimistlemiseks. Kui põhikiri valmis, tehti mulle ettepanek valmistada üleskutse, mis tuli avaldada kõigis eesti ajalehis ja kätte saata kõigile eesti seltsidele, kel teati olevat oma laulukoor.

See sündis. Tollekordse esimehe A. Birgi, koorijuhi K. Tüرنpu' ja kirjatöimetaja P. Grünfeldi allkirjadega saadeti üleskutse laiali, kuna Tall. Meestelauluseltsi ülesandeks jäi kongressi korraldamiseks eeltööde tegemine.

Saabus kongressipäev. Kongressi asukohaks oli Jahimeeste Seltsi klubi Pikal tänaval nr. 42, kus ühtlasi oli ka Tallinna Meestelauluseltsi koori harjutustesaal. Saadikuid oli, nagu mäletan, tulnud kokku viiekümne ümber. Esitatud oli kogu Eesti, kuid umbes pooled neist olid kohalike kooride poolt. Kutse oli kõikjal vastu võetud rõõmuga, nagu saadikud seda oma kõnedes mitu korda väljendasid. Sest lauluharrastajad lootsid asutatavast liidust eesti muusikalisele arengule suurt tõusu, mis, nagu seda möödunud kümme aastat tõendavad, tõesti ongi sündind.

Mis otsused kongressil tehti, teatab kongressi protokoll ja see õieti ei kuulu minu tänase kirjutuse raami. Tahan siinkohal vaid märkida mõningaid muljeid, mis see esimene kongress ja Eesti Lauljate Liidu tõeline sünnipäev minule jättis.

Kõigeasemalt meeoleolu. See oli hää ja ülev. Üksmeelselt, teadlikult ja suure huviga süvenes kongress punkt-punktilt etteloetava põhikirja paragraafidesse ja põhikiri võeti vastu nõnda, kuidas ta oli viimistletud kujul valmistatud ja T. M. S. poolt kongressile vastuvõtmiseks esildatud.

Muidugi tuli ühe ja teise paragraafi juures ka vaidlusi ja parandusettepanekuid, kuid kõik need vaidlused ja ettepanekud jäid enamikus asjalikule alusele. Oli näha, et taheti teha tõsiselt tööd ja jääda asjalikule alusele. Ainult mõned üksikud saadikud, eriti mõne noore kohaliku seltsi esindajad (näiteks „Tungal“) ja veel paar teist läksid kord teravaks, kui seletati, keda tuleb liitu vastu võtta ja keda mitte. See teravus oli suunitud vanemate tegelaste vastu. Kuid vanemad tegelased (M. Hermann, K. Türrpu j. t.) oskasid seda varsti sumbutada ja parajuse piiridesse tagasi tõrjuda. Maaseltside esindajad (näiteks Tõrvast, Rāpinast, Koselt j. m.) olid Lauljate Liidu vaimustatud pooldajad sel kujul, kuidas see kongressile oli esildatud.

Juhtus naljagi. Kui oli otsustatud pidada aastal 1923 Tallinnas üldlaulu-pidu ja selleks enne kontserti kokku kutsuda kõik tuntud eesti heliloojad, et nad kokku sääksid laulupeo eeskava, ja kui loeti ette nende kunstnike nimed, kellele mina kui kirjatoimetaja pidin saatma kutse, siis tuli minu juurde üks koorijuht ja küsis, miks siis teda ei ole pandud heliloojate kirja. Mina vastasin, et minu teada tema veel midagi pole muusika alal loond, mispääle ta mulle pahaselt ütles: kas arvate, et mina olen kingsepp? Mina vastasin, et ma teda selleks küll kunagi pole arvand, aga kui ta end selleks ise peab, siis pole see minu süü. Mees lahkus pahaselt. Ja mina ei tea tõesti veel tänapäevani, et ta kunagi oleks midagi loond.

Kongress lõppes väga üksmeelselt ja harmooniliselt. Kõik olid töö tulemusist rahuldatud. Ja kui Tallinna Meestelauluselts palus kõiki kongressi saadikuid õhtuks endale veel külla, siis valitses sel koosviibimisel väga südamlük sõbralikkus ja palju elevust. Peeti mitu ilusat kõnet ja vahetati asutatud liidu tuleviku üle mõtteid. Meeskoori ettekanded, mida juhatas K. Türrpu, võeti vaimustusega vastu ja tänati Tallinna Meestelauluseltsi mitme saadiku poolt südamest suure külalislahkuse ja hää algatuse eest, kuidas eesti laulu jälle võimalik on panna ülemaiselt helisema ja arenema kunstikõrguse poole.

Soovin ka omapoolt Lauljate Liidule ta kümnenda aasta juubeli puhul sügavast südamest õnne!

Leelo on leina lepitaja,
laul on lahke meele andja —
ta on targem taeva tütar,
taevataadi tarest tulnud
maisi lapsi manitsema,
murelaste muret murdma,
rõhutuida rõõmustama,
rõõmsaid veel rõõmsamaks tegema.

Kus ta säilib, sääl ta särab,
kus ta läheb, sääl ta läigib,
kus ta kõnnib, sääl ta kõlab,
kus ta kostab, sääl tal kodu.

Jäägu ta siis jäädavasti
maiset elu magustama,
eluvaeva vähendama!

Peeter Grünfeldt.

LAULUISAST JA NÜÜDISAJAST

J. JAIK

Kui tahame olla õiglased, siis peaksime tänasel päeval mõtlema ka vanale lauluisale J. V. Jannsen'ile. Nimelt just *lauluisale* Jannsen'ile, sest kui meie laulul üldse on mõni isa, siis on seda Jannsen. Räägitakse ju õigusega, et eesti rahvaluule ja -laul, leelo, on päämiselt õrnema soo asi, on naiselik, naiste sünnitus. Rahvaluule kogujad on ka just päämiselt sattunud rahvaluule ja -laulude naiselikule osale ja Hugo Raudsepp, kes oma rahvakomöödiate koostamiseks käib aineid hankimas rahvaluule arhiivis, pahandab õigusega, et meeste rahvaluulet nagu poleks kogutudki. Seda on üpris vähe.

Ja nii see leelo kaikus muistselt koduõuelt põllule ja väljale ja säält tagasi. Ei võtnud suuremat lendu enne, kui asjasse segas end mees, kes sai lauluisaks. See oli, nagu teada, Jannsen, kes pani laulma kogu rahva, organiseeris esimese laulupeo, lõi suurima naisluuletaja, komponeeris ja luuletas sõnu, laulis ise ja pani teised laulma. Aga lauluisa tiitlit, mille ta nii õigusega on teenind, pole talle antud. See oli tal küll juba kodus olemas, kuid putus Koidula' näppu ja see saatis selle Kreutzwald'ile. Kreutzwald'i tuntakse nüüd lauluisana, kuigi meil pole teada, kuivõrra suur nooditundja oli Kreutzwald? Kas oli ta pass või tenor? Täna peaks õiguse säädma jalule ja andma kummalegi, mis ta kohus. Kreutzwald oli Luule-isa, Jannsen aga Laulu-isa. Nii on see õige.

See ajalooline kolmik — Jannsen—Koidula—Kreutzwald — on tänapäeval poolenisti tõusnud ellu ja gastroleerivad näitelavadel. Kuid Võrumaa fakiir Adson, kes need kuulsad surnud on toond Toonelast tagasi, on nagu ametiõppimise aegse asjana teind oma töö poolikult. Elluärgand näitavad endid ainult sellest küljest, mis puudutab Kreutzwald'i ja Koidula' intiimsuhteid. Meie aga oleme huvitatud tänasel päeval rohkem Jannsen'ist. Kujutleme, kuidas aegade udu tagant äkki selgub ta ümmargune nägu nagu päike ja lausub kas „Vanemuise“ koosolekul või kirjutab „Postimehes“:

„Aga kos jäävad siis meie lauloseltsid, kuis on luggo meie lauljate meeste ja naestega?“

Tema oli see mees, kes ikka jälle ja jälle tõstis üles selle küsimuse.

Kui tänapäev pühitseme Lauljate Liidu 10. aasta juubelit, siis on see ikka ainult liidu *de jure* juubel. *De facto* teostus liit juba Jannsen'i päevil esimese laulupeoga. Või pole see liit, kui üle maa tullakse kokku üksmeeles laulma ja luuakse traditsioon, millele rajanevad ka hilisemad suurlaulupeod?

Aeg oli niisugune, et saadi läbi ilma ametliku liiduta, kuid *sõpruse liit* oli olemas. Alles kui olud hakkasid juba nõudma kindlakujulist liitu, leidis mees, kes ütles säältkohalt sõna edasi, kus Jannsen jäi pooleli. See oli samalaadi ümmarguse näoga mees kui Jannsen'gi. Nagu Jannsen kirjutas „kos jäävad siis meie lauloseltsid“, kõneles 1918. a. Johannes Reinthal kartmata tollaegse okupatsiooni survet Lauljate Liidust kui millestki olemasolevast. Hiljem kordasid sama mõtet Mihkel Lüdig ja Konstantin Türrpu, viimane otse jannsenliku terminoloogiaga — tal on „lauluseltside liidu“ põhikiri juba teoksil.

Jannsen'il oli vaja vaid lauluseltse, sest liidu aset täitis Jannsen ise. Kui aga tuleks rohkem „lauljaid mehi ja naisi“, küll nad nii-kui-nii käiksid Jann-

seni taktikepi alla, järgneksid ta näpunäiteile. See oli nii-nimetatud isevalitsuslik või diktaatorlik laulukorraldus Eestis. Hiljem aga kogu maailmas pääsevad maksvusele demokraatlikud printsipiid, riigid muutuvad sisult kodanike liiduks ja siis teostub ka see, mida Jannsen veel ette ei näind — „laulu-sealtside selts“ või meieaegses keeles „Lauljate Liit“.

Peab ütleva, et liit kutsuti ellu parajal ajal. Ajad oli põhjalikult muutund ja laulu olukord ähvardas minna täbaraks. Asutamiskoosolekulgi nenditi, et lauljaskonnas on kadund endine hoog ja vaimustus. Eriti noorem põlv näitab laulu vastu ükskõiksust. Endist ja uut aega kõrvutades on laulu lugude kehvakmineku põhjused selged. Enne valitses maal kindel tasakaal. Majanduselu oli stabiilne, hinnad seisid inimese kestes kõikumatud. Ka talupidamises oli olemas see tasakaal. Muretse ainult põllule rammu ja nii võid juba arvusid takseerida, ütelda ette, kuipalju saad oma töövaevast. Maailmasõda kaotas selle tasakaalu kogu maailmast, laastas jõukuse, pani kõikuma kõik alused ja purustas ka laulukultuuri idüllid. Majandusellu tekkisid uued tegurid, peekonid ja meiereid, ning uue tasakaalu otsimine muutund ja alatasa muutuvais oludes ei andnud mahti laulda. Vanasti, kui vili põllul kasvas, põllumees võis laulda, praegusel ajal aga pää on täis muud. Niisuguseil oludel pole enam kujuteldav laulukultuuri ürgjõuline arenemine, siin on juba tarvis kindlajoonelisemat eestvedamist ja taganttõukamist, kavakindlat rühkimist on vaja, kui tahetakse, et asjast tuleks midagi välja. Kui laulda, nii laulda nagu peab, kui ei, siis...

Praegune aeg on asjalik. Ükski ülevaade ega tagantvaade pole kooskõlas ajavaimuga, kui ta ei sisalda statistilist materjali. Ka selle kirjutuse jaoks olgu lõppu natuke statistikat:

Lauljate peresse on koondund 17.150 lauljat-mängijat. Kui igaüks neist aastas laulab või mängib keskmiselt harjutustega kokku 200 tundi (see pole ju palju, päälegi kui arvestada harjutusi, nagu harilikult 2 korda nädalas à 2tundi), siis see teeb kümne aasta jooksul välja 34.300.000 tundi üksikjoru või 3915 aastat ja 191 päeva vahetpidamata kestvate häält. Kui üks eestlane oleks tahtnud tänapäevaks nii palju laulda-mängida üksi nagu Lauljate Liit 10 aasta jooksul, siis ta oleks pidand algama oma joru koos Moosese, kui see mees alles karjus pilliroost korvis Niiluse jõel hirmul krokodillide ja jõehobude eest. Kui aga kümne aasta jooksul olnud laulmised ja mängimised kõik suruda kokku sekundipikkuseks röögatuseks, siis oleks see nii kõva mürts, et maakera vahetaks nabad ja hakkaks tagurpidi ringi käima.

Lauljate Liidu teateid

Liidu nõukogu koosolek peetakse pühapäeval, 27. sept., kell 10 hommikul liidu büroos. Päevakorras on nähtud ette X üldlauupeo üldjuhtide valimine. Juhatusete paneku järele tuleks valida juhte üldkooridele 3, erisegakoorige 1, meeskoorige 1 ja pasunakoorige 1, kokku seega 6 üldjuhti. Edasi on päevakorras pasunakoorige sektiooni asutamine Lauljate Liidu juurde ning muud küsimused, oodata-vasti ka Järvamaa 1932. a. laulupeo kava kinnitamine.

Muusikalehe 1924. a. noodilisa, mis 94 leheküljel sisaldab 23 segakoorige laulu, on liidu juhatusete otsusel lastud müügile 50 sendiga.

Pasunakoorele uut repertuaari loodab Lauljate Liit anda jõuluki. Praegu on kultuurkapitali helikunsti sihtkapitalil käsil pasunakoorige palade ostmine

X üldlauupeo kava tarvis. Niipea kui sobivad tööd on valitud, annab liit need trüki.

Laulupeo-platsi planeerimist tööta-töolistega palus liit teedeministeeriumi. Arhitekt A. Taak'i kalkulatsiooni järele platsi korraldamine tööta-töolist normide järele nõuaks kulu 430 krooni, millele tuleb juurde tasu kümnikele ja tööabinõude eest.

Sügisel kavatakse liit laulupeo-platsile istutada 100 lehtpuud, millega saaks täis viimane osa puuderist ümber platsi.

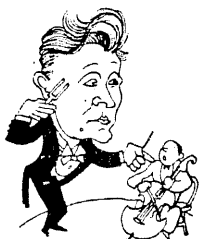
Muusikalehe vanemaid aastakäike, 1924—1930, otsustas liidu juhatus müüa kuni 1. novembrini s. a. erakorraliselt alandatud hinnaga, nimelt 50 sendiga aastakäik. Seega on võimaldatud igale soovijale täiendada oma isiklikku raamatukogu kuue tüsedaga koguga.

VARIAZIONI SENZA TEMA

(RAHVA PÕHITOONIS)

RAHVA SUUST

*AAVIK, agar ja arglik,
meesi mesimeeleline
talitab tasa ja targu —
vale nooti aga ei vabanda.*

*NEREP see neitsilik noormees,
ladus ja laadna — ei laagerda.
Muidu nii mõnus ja mõistlik,
aga kõvasti kõnelema kipub.*

*VETTIK'u vestilõik väikene,
siidi-lips sula-sametine
ja kaap-kübar kandiline;
kannab juukseid, kui juhatab,
taktikeppi kui keerutab,
viruviisi kui veerelab.*

*TOPMAN turba, meister mehine,
organisti oma moodi;
aina agendat arendab,
koraale koguni korraldab;
sellisid suurendab sajani,
tuuletallajaid tuhandeni —
meeskoori miljonini.*

*KASEMETS kuulmista kurtis...
Teaatriis nüüd tegeleb, toimib,
puhtust püünele püüab
garderoobi korraldeleb.*

*Meil on mitmeil mitu ala,
AAV'a ala — ooper!
Teistel naised natukesed,
Aav'al abikaas!*

(Jürgneb.)

RINGHÄÄLINGU MUUSIKAPROGRAMMIST

12. septembril toimus Ringhäälingu sügishooaja avamine avaliku raadio-õhtuga „Estonia“ Sinises saalis. Õhtul Ringhäälingu programmikomitee esimees G. Ney andis ülevaate saatekavast algaval hooajal, mille muusikaliseist osast mainimisväärselt esmajärjekorras *muusikaline ringreis ümber maailma*. Õpireise Ringhäälingu kuulajaskonnale korraldatakse iga nädal kord, mil kõigepäält antakse ülevaade vastavast maast, ta elust-olust ja iseäraldusist, seda võimalikult isiklike kogemuste järgi, ning teoreetiline ülevaade vastava maa muusikast. Ringreisilasi igal maal tutvustatakse käsitatavat maad iseloomustava muusikaloominguga orkestrilt ja solistelt.

Maailma muusikaloomingu populariseerimiseks sellane ringreis asjatundlikul juhtimisel tohiks pakkuda raadiokuulajale tõsist muusikakultuurilist huvi.

Muusikaprogrammi mitmekesisamise mõttes Ringhäälingu saatejaam annab edasi Akadeemiliselt Helikunsti Seltsilt korraldatavad kamermuusikaõhtud, mis määratud peamiselt kitsamale, teatava muusikalise ettevalmistusega kuulajaskogule.

Hooaja jooksul 14—15 õhtut pühendatakse kirikumuusikale sel alal väsimatu prof. A. Topman'i asjatundlikul juhtimisel. Kirikumuusika-kontserte antakse edasi Tallinna Jaani kirikust. Esineb orkestreid, koore, organiste ja lauljaid.

Rahva- ja sümfooniakontsertide edasiandmine möödunud hooajal toimus nii, et Ringhäälingu orkester neil kontserdel mängis kaasa „Estonia“ orkestris, mille vastutasuks Ringhääling väikese maksu eest võis kasutada kontserte oma kuulajale edasiandmiseks. Eelseisva hooaja kontsertide ülekande asjus on praegu käimas sobitused „Estonia“ seltsi juhatusel, mis pärast praegu veel ei ole kindlad tingimused, millega „Estonia“ oleks nõus lubama oma kontsertide kasutamist. Saatekavast loomulikult ei puudu Ringhäälingu orkestri enda õhtud, pühendatuina teatud heliloojale, rahvusele või oopereile ning ooperele.

Eesti arvukale lauljas-mängijaskonnale ei ole unustatud pakkumast oma osa. Igal kolmapäeval, alates 16. skp., on tund pühendatud muusikateoreetilistele õpinguile direktor Ark. Krull'i käsitusel. Õppimisele kuuluvad algteadmised muusikateoorias. Õpivahendina käsitab dir. Krull peamiselt X üldlaulupeo üldkoori noodiraamatut, mis olgu neis tundides käepärast igal õpihümisel raadio-kuulajal. Meie lauljad-mängijad peaksid küll innukalt kasutama neid tunde, sest esitaks nooditundmine lauljas-mängijaskonna valdavas enamusel võrdub nullile ja teiseks võimalusi küll niisuguse muusika-alkkooli loomiseks tulevikus vast niipea ei kordu, kui seekordne ettevõtte peaks lõppema kuulajaskonna huvi puudusel. Koorijuhid peaksid nendele tundidele kutsuma järjekindlalt oma koori lauljad-mängijad, peamiselt oma huvides, sest vähesedki lisateadmised lauljale soodustavad juhtide tööd suuresti. Ning, pidage meeles, astuge kohe ühendusse Ringhäälinguga, avaldades mainitud tundide kohta oma soove ja arvamusi, viimasest ju ainult saab järeldada kuulajaskonna huvi.

Koorilaulu-kontserte Ringhääling püüab anda edasi nii palju kui suudetakse. Kardame aga, et siin tekivad raskused teisest küljest. Nimelt on mängus „Estonia“ seltsi eluvõoras viis lisada „Estonia“ saali niigi küllalt kallile üürile kontserdi ülekande puhul maksu, mis ületab Ringhäälingult koorile maksitava tasu, mis pärast koorid on sunnitud ülekandest keelduma.

KOORIJUHTIDE JA LAULUÕPETAJATE KURSUSED TARTUS

Eesti Lauljate Liidu Tartumaa osakond korraldas Tartus tütarlaste gümnaasiumi ruumes (Riia t. 12) 17.—29. augustini (incl.) koorijuhtide ja lauluõpetajate kursuse, millest võttis osa rohkesti kuulajaid ja nimelt: 68 Tartumaalt, 22 Tartu linnast, 17 Virumaalt, 9 Valgamaalt, 9 Viljandimaalt, 1 Viljandi linnast, 8 Järvamaalt, 6 Võrumaalt, 1 Võru linnast, 4 Harjumaalt, 2 Läänemaalt, 2 Petserimaalt, 1 Pärnumaalt ja 1 Saaremaalt, kokku 151 isikut (50 naist, 101 meest). Pääle-selle käis kursustel registreerimata kuulajaid 10—20 inimest päevas. Kursusest osavõtjate valdavama osa moodustasid õpetajad, kuna aga vähemuses esindatud muusikategelased kuulusid põllumeeste, vallasekretäride, perenaiste, üliõpilaste, õpilaste j. t. ridadesse. Kursuslaste ühiskorterid asusid Gildi t. 8, ekskursantide kodus, ja Riia t. 12, tütarlaste gümnaasiumis.

Kursuse juhatajaks oli Rihard *Ritsing*. Kursusel õpetati järgmisi aineid: muusika-teooria ja koorijuhatamine (vaimulik kava) — lektor prof. A. *Topman*; häälesaad ja koorijuhatamine (ilmalik kava) — lektor L. *Neuman*; koolilaulu metoodika ja orkestreerimine — lektor A. *Küiss*, ja koorilaulu diktsioon — lektor R. *Ritsing*. Tunnid (rühmis ja in corpore) algasid hommikuti kell 8 ja kestsid kahe- või kolmetunnilise lõuna-vaheajaga kuni kella 8-ni õhtul. Kõiki aineid jälgiti suure huvi ja tähelepanuga, nii et kursuse töö üldiselt kujunes väga intensiivseks.

Kursuse kestes korraldati ka kaks kontserti, esimese nädala lõpul (reedel, 21. augustil) vaimulik kontsert Peetri kirikus ja kursuse lõpul (29. augustil) ilmalik kontsert (lõpp-õhtu) T. tütarlaste gümnaasiumi saalis. Kontsertide kava koosnes kursuslaste ligi 150-liikmelise segakoori, meeskoori, viiulikvarteti, naiskvarteti ja solistide ettekandeist.

Kursuse lõpp-päeval avanes kursuslastele hää võimalus kuulata huvitavat, sisukat ja kunstiküllast soololaulude (ja üldse laulukunsti) demonstratsioon-tundi, kus laulsid *Paul Neuman* ja teised L. *Neuman*'i õpilased. 10 ettekantud soololaulu olid kõik *Eesti* heliloojate tööd, Aavik'u, Kapi, Lätte, Lüdigi, Saar'e ja Tobias'e sulest.

Kursuse teise nädala kolmapäeval, s. o. 26. augustil, oli tütarlaste gümnaasiumi saalis koorijuhtide ja lauluõpetajate üldkoosolek, millest võttis osa üle saja koosolija. Koosolekul arutati mõningaidki tähtsaid küsimusi, nagu maa naabruskooride koostöötamine, muusikalise kooperatiivi tarvidus, koorijuhtide ja lauluõpetajate organiseerimine, Lauljate Liidu põhikirja muutmise tarvidus jne. jne. Kiideti hääks rida ettepanekuid ja sooviavaldusi.

Kursuse lõpptund kujunes südamlikuks jumalagajātu momendiks, kus kursuse juhataja tänas kõiki osavõtjaid, lektoreid ja teisi isikuid ning asutisi, kes olid kursuse hääks kordaminekuks aidand kaasa. Tänumeel ja rahuldustunne avaldus ka kursusekuulajate kõnedes. Üksmeelselt avaldati soovi, et E. L. L. Tartumaa osakond edaspidigi ja võimalusel järjekindlalt korraldaks sääraseid kursusi. Lõpuks lauldi ühiselt isamaa hümn.

Vist küll kõik osavõtjad võivad tunnistada: Tartu kahenädalasel muusikakursusel viibides oli kõigil hää tuju ja lõbusast töördõmusest ei olnud puudust.

Allpool toome ühe kursusest osavõtnu kirjutise.

□

Et olla hää õpetaja, selleks pead olema ise alati õpilane! Ikka ja jälle on tarvis täiendada oma teadmisi ja oskusi, kaasa minna ajaga. Käesolev ajajärk muusikaelus, eriti lauluõpetamises algkoolis, on liikuv ja uusi teid otsiv, mispärast sääraseid kursused lauluõpetajaile on otse vajalised. Mõödunud kursus Tartus oli küll oma kestvuselt lühike, kuid suutis pakkuda siiski mõndagi.

Uudiseks oli paljudele lektor *Kiiss*'i poolt esitatud lauluõpetamise metoodika. Páris rabav- uut toob hr. Kiiss oma uue meetodiga. Ta on kohandand „toonika-Do“ meetodi ümber meie olude kohaselt, luues uued astmenimetused — tuletades neid eestikeelseist arvsõnust.

Kõik on väga ilus, aga iga uus asi on alul võõras. Ja nii siingi leidis see uus võte lauluõpetajais väga palju kõhklejaid. Vaheaajal arvustati uut meetodit õige kõvasti. Mõni ei luband teda üldse tarvitusele võtta, vaid jätkata oma seniseid tõekspidamisi, kuid leidis neidki, kes lubasid hakata katsetama. Lektor ise ka ei olnud veel täielikult selle meetodi järele õpilastega töötand ega olnud tal eneselgi veel selge, kuidas asi tegelikult kujuneb.

Teoreetiliselt näib asi olevat küllalt lihtne ning kui ta annab tagajärgi, võib meie lauluõpetuses lähemal ajal sündida suur muudatus paremusele.

Lauljate Liidu Tartumaa osakonna korraldatud koorjuhtide kursusist osavõtjad ja lektorid

Raskusi tekitab vaid alul vanalt uuele üleminek. Ei ole veel ka selge, kuidas siis tulevikus täiskasvanute koorides noodilugemine kujuneb, kas ka astmenimedega: me, te, ko, ne (na, nü), vii, ku (ka, kü) j. n. e. Kui mitte, siis millal on algkoolis paras aeg noodinimetusi tarvitusele võtta ja helistikke seletada? Uue meetodi järele tarvitseb ainult õpetaja teada helistikku, et kätte juhatada esimene aste — me, mille järele õpilased laulavad laulu noodist maha, vaatamata ta dieeside ja bemollide rohkusele. Või kaob tulevikus üldse sarnane helistike märkimine dieeside ja bemollidega, vaid pannakse vastav märk esimese astme tähistamiseks joonestikule?!

Kas ei ole aga siin tõesti suurem raskus, kui igakord astmel (me, te j.n.e.) erikoht joonestikul, kui senisel meetodil, mida seni tarvitatud? Siin peaksid küll mõjukamad lauluõpetajad ja teised muusikategelased asja kindlamini võtma kaalumisele ja asetama meie lauluõpetamise kord kindlamale alusele.

Kevadel kolmepäevastel kursustel Tallinnas nägime, kuidas hr. *R. Páts* käsitas laulmist algkoolis III, IV ja V klassis. See oli páris huvitav ja áratas mõtteid järeletegemisele, ning loodetavasti neist, kes seda nägid, viivad tänavu sügisel paljud selle meetodi oma koolis sisse, kuigi seda väga vähe sai näha. See on aga hoopis midagi muud, kui ásjanáhtud Kiiss'i meetod.

„Vähemad vennad“ laulu ajal on ikka püüdnud käia „suuremate“ järele, püüdes neid jäljendada. Ja see on ainult asjale kasuks. Aga käesoleval sügisel seisavad paljud küsimuse ees, mille lahendust nad peatselt ootavad vanemalt vendadelt.

K.

Järelemärkus: Kuna eeltoodud kirjutise autor, Tartu kursusest osavõtnu, säeb mõningaid küsimusi, siis püüdkem neile anda vastus.

Nüüdisaja tagajärjerikkam koolilauluõpetus on algastmes täiesti heitnud nurka keerulise teoretiseerimise ning toetub kõikjal vaid *suhtelisele astme-simboolikale*, mis oma lihtsuse, selguse ja kergusega võimaldab otse laulust enesest väljuvaid huvitavaid, praktilisi õppeviise. Need on põhimõttelt enamasti ühesugused, ainult käsitlusviisis on lahkminekuid. Neis alul ei ole tähtsad *noodinimed* ja nende alaline, kindel seisukoht noodijoonestikul, vaid heliastmikus esinevate *astmete* suhted *põhitoonile* ja üksteisele ning üldse tonaalsuse tunne. Kuna helitõuge on vaid kaks — *duur* ja *moll*, mida on võimalik laulda madalamalt ja kõrgemalt ning ka noodijoonestikule vastavalt märkida, siis algastmes õpetatakse mõnede kergete abinõudega võtmemärgistiku järele leidma käsitledava laulu põhitooni kuuluvust duuri või molli. Et aga kõigis duurides ja mollides on astmevahekorrad samased, siis olles põhjalikult läbi töötand kui duuri nii molli *astmevahekorrad* (põhiton, kolmkõla, juhttoon j. n. e.) igasuguses asendis noodijoonestikul (kõrgemal ja madalamal), milleks jälle leidub huvitavaid, kergestikäsiteldavaid võimalusi, ei ole õpilasele võtmemärgid mingiks raskuseks — olgu neid võtme juures kuipalju tahes, vaid otse vastuoksa: nende järele õpilane leiab põhitooni ja määrab helitõu (duuri või molli). Et aga kõik duurid lauldakse ühtmoodi, samuti ka mollid, siis ei tee sellele järgnev astmetetabamine raskusi: õpilane, kes on õpetatud *ühes* duuris (Do) ja mollis *tonaalselt mõtlema* ning viidud arusaamisele, et kõik teised duurid ja mollid on vaid selle alghelistiku transponeeringud, orienteerub lihtsate laulude laulmisel vabalt ükskõik mis helistikus: talle eksisteerib vaid *kaks* helitõugu — duur ja moll — mis tarviduse järele lauldakse kõrgemalt või madalamalt, olenevalt põhitooni asetusest kõrgemale või madalamale. (Seejuures võib igale õpetajale jääda vaba voli astmikku oma soovi järele märkida: numbritega (1, 2, 3, 4 j. n. e.), tavaliste silpnimedega (do, re, mi, fa j. n. e.) või, nagu Tartu kursustel käsitatud, arv sõnade esimeste silpidega). Muidugi, kui sarnases laulmises juba täiesti vilund ollakse, siis on möödapääsematu õpilasi tutvustada ka *üldiselt tarvitatava* helide absoluutsuse kõrguse märkimisviisiga. Ühtlasi on sel momendil parajam aeg üle minna tavalistele tähtnimedele c, d, e, f, a, h, c, mis oleksid helide absoluutse kõrguse tähistamiseks. Selle selgituseks on lihtsaimaks ja otstarbekamaks abinõuks klaveri-sõrmestik, mis on kui pildiks igasuguste helistike moodustamisel. Seejärele õpilane peagi orienteerub noodilugemises täie teadvusega ja tonaalse mõtlemisviisiga.

Kõigele eeltoodule peab aga eelkäijaks olema tugev, mitmekesine rütmiline läbitöötus, mis on õieti põhjaneva tähtsusega noodistlaulmisel. Rütmiline läbitöötus võimaldab algastmel ääretu huvitavat ning lõbusat tööd ja kui õpilane, kel vähegi muusikalist kuulmist, rütmi lugemises on tugev ja nobe, siis võib kindel olla, et ka kõik järgnev, s. o. helitabamine talle ei tee raskusi. Lõppeks olgu tähendatud, et sarnane astmesimboolikale toetuv õppeviis on eelistatav eriti seepärast, et see võimaldab õppetööl areneda väljudes õpetunnis käsitatavast laulust enesest — õieti, vaid selles ta tähtsus ongi, et ta võimaldab paremini orgaaniliselt ühte sulatada lauluõpetust toereetiliste teadmiste andmisega, mida õpilane omandab mitte teoretiseerides, vaid mängeldes, n.-ö. muu-seas. Nende ridade kirjutaja teab oma kogemusest, et sarnase töö tagajärjed rahuldavad täiel määral.

Kui ülaltoodud kirjutise autor ning, nagu meile teatatud, paljud teisedki ootavad lahendust koolilaulmise õpetuse küsimusile, siis siin oleks otse hädavalaline vastav meetoodika õpperaamat. Nagu minule teada, on üks säärane õpperaamat, mis vist sobivam oleks meie oludes, nimelt soome muusikapedagoogi V. Siukose oma. See on tõlgitud muusikaõpetaja E. Mesiäise poolt ning ootab kirjastajat. Jääks soovida, et see väärtuslik teos peagi leiaks endale kirjastaja — nii saaks meie koolilauluõpetus kord üle oma stagnatsiooni-seisukorrast. Õpetajaskond otse januneb vastava kirjanduse järele. Samuti oleks ülim aeg koolilauluõpetajatele vastavate kursuste korraldamine.

R. P.

Konservatooriumi-hoone juurdeehitised on valmis

Neil päevil lõpetatakse Tallinna konservatooriumi-hoone juurdeehitised. On võidetud juurde hulk ruume: klassitubade arv on nüüd 23, pääle-selle 5 harjutusklassi, avar saal, direktori ja teenijate eluruumid. Väliseltki on muutunud endine hädaehitis täiesti kultuuri nõudele vastavaks majaks. Kogu ehitis läks maksma umbes 10.000 kr. Ehitati linna projektimisbüroo plaanide järgi. Kuna aga need näevad ette konservatooriumi hoonet katvat kogu platsi kuni muruni, nii suur ehitis aga osutus ülejõu-käivaks, siis plaanid muudeti ins. Zeren'i poolt.

Jääb soovida, et linn säeks korda võimalikult kiiresti valli mahakaevamise läbi nähtavaks saand õue. See risuhunnik ühes kõrgel kümmul asuva onniga möödunud sajandeist tundub moodsa uusehitise kõrval nüüd hullumeelse unenäona. Kuuldavasti aga linn

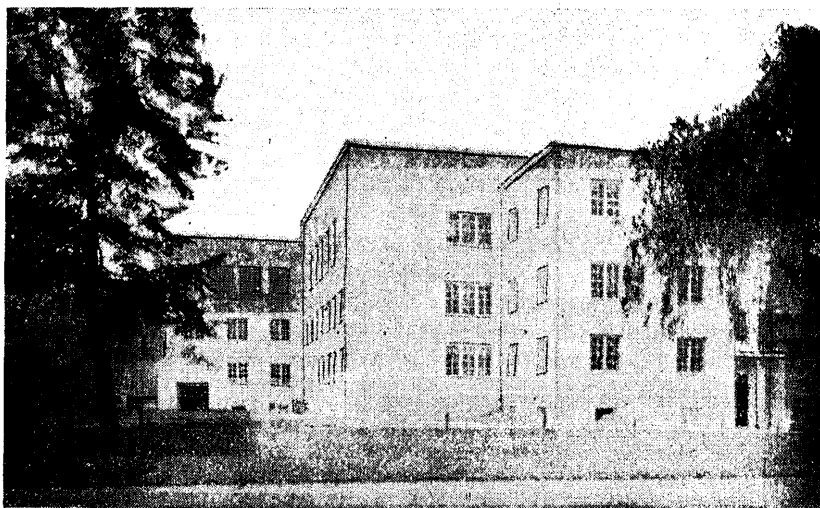
ei ruttavat sugugi selle õudse panoraami kõrvaldamisega.

Eriliselt hää meel tohiks olla konservatooriumi saalist, millega nüüd peaks olema lahendatud vähemate kontsertide ja loengute-saali kriis. Saal mahutab üle 200 inimese, omab hää akustika ja on varustatud konsertpoodiumiga.

Eesti muusikamuuseumi asutamine

Hiljuti kutsuti ellu muusikamuuseumi asutamiseks iseseisev organisatsioon — „Muusikamuuseumi Ühing“. See sündis põhikirja muutmise teel „Peeter Süda' Mälestuse Jäädvustamise Ühingu“t. Uus põhikiri registreeriti 11. juunil s. a. Üldkoosoleku volitusel on uuele põhikirjale alla kirjutand — H. Siimer, J. Helila ja A. Pulst.

Ühingu sihiks on: 1) Eesti muusikamuuseumi asutamine ja ülalpidamine; 2) Eesti helikunstnike mälestiste jäädvustamine; 3) käsikirjade kogu-

Tallinna konservatooriumi uus hoone

mine, alalhoidmine ja kirjastamine; kadund heliloojate autoriõiguste omandamine, järelevalve ja kasutamine; memuaaride kogumine; mälestusmärkide püstistamine; matusepaikade korrasoid, jne.; 4) muuseumi ala: teaduslik uurimine ja populariseerimine, pillide ja teiste rahvaste helikunstnike mälestiste kogumine jne. Ühingu asukoht on Tallinn, kus asub ka ühingu juhatus.

Ühingu liikmeiks võivad olla täisõiguslikud, täisealised Eesti vabariigi kodanikud.

Kuna ühingu sihiks pääle muusikamuuseumi asutamise ka eesti helikunstnike mälestiste jäädvustamine, siis on ta ülesanded võrdlemisi laialdased. Seni puudus meil Eestis sarnane keskus, kuhu oleksid koondatud meie maa omapäraseid ja haruldasemad muusikariistad. Eriti tunti aga puudust, otse suurt vajadust kõigi meie helikunstnike kohta materjalide kogumise ja koondamise järele.

Teerajajaks olid siin Tallinna Eesti Muuseum ja Peeter Süda' Mälestuse Jäädvustamise Ühing. Esimene kogus alates 1920. aastast pääle rahvapillide — torupillide, karjapasunate jne. — ka uemaid, või — õigemini — kultuurajaloolisi muusikariistu, — klavereid,

oreleid jne. — korraldades ja avades samal ajal ka kadund helilooja Peeter Süda' toa. 1924. a. asutatud Peeter Süda' M. J. Üh. aga asus kadund helilooja kõigi mälestiste kogumisele.

Tallinna Eesti Muuseumi puhtkunstimuuseumiks muutudes aasta viie eest katkes ka laialdasem muusikariistade kogumine. Kunstimuuseum loobus hiljem ka P. Süda' mälestiste hoidmisest ja selleks otstarbeks ruumi lubamast ning andis kõik mainitud esemed P. Süda' M. J. Ühingu üle juba 1929. aastal, kuigi viimasel puudus sünnis panipaik. Ruumi leiti Tallinna konservatooriumi juures, kus P. Süda' kogud praegugi asuvad.

Nii seisame uue algatuse, tegelikult aga vanade ülesannete ees. Ühingul tuleb energiliselt astuda tegevusse, et taotleda põhikirjas ettenähtud sihti. Uus ettevõte väärib kõigi helikunstnike kui ka muusikasõprade ja seltskonna tõsist tähelepanu.

Helikunstnikud on esimesed, kelle mälestiste jäädvustamisele pandud laialdasem alus. A. Pulst.

Eesti Akadeemiline Helikunstnike Selts oma juhatuses koosolekul 8. sept. muuseas otsustas hakata korraldama käesoleval hooajal muusikaloenguid. Esma-

C. PETENBERG

ASUTATUD 1849
PIKK 17 BÖRSIKELDER TEL. 434-85

Kodu- ja välismaa

Velnid
Champagner
Cognac
Liköörid

ainult kõige kõrgemas hääduces

**ETK
WEIN**

**KES MAITSEB
SEE KIIDAB**

MÜÜGIL IGALPOOL

joones tuleks kõnelema tuntud muusikaarvustaja G. Krause Danzigist. Seltsi poolt on soovitatud pidada kaks loengut teemidel: 1. *Võitlus uue muusika pärast* ja 2. Balti ja Soome muusika arengust. G. Krause tuleb loenguid pidama oktoobri lõpul, mil ta esineb ka Soomes rea loengutega.

Pääle-selle peetakse läbirääkimisi tänapäeva tuntuima viiulipedagoogi prof. Jacobson'iga Berliinist, kes esineks kolme loenguga viiulimängu arengust ja tehnikast.

Ka mitmeilt kodumaa muusikatege lasilt on oodata loenguid. Loengud peetakse konservatooriumi vastvalmivas hoones.

Läind aastate eeskujul E. A. H. Selts ka käesoleval aastal jätkab kammermuusika-kontsertide korraldamist. Kavatakse anda kontserte kahe komplekti muusikuiga; üks neist koosneks nooremaid jõududest.

Oodatavaid kontserte „Estonia“ kontsertsaalis

20. sept. — esimene rahvakontsert R. Kulli juhatusel. Solist klaverikunstnik H. Höpfel.

27. sept. — klaverikunstniku E. Fischer'i kontsert.

30. sept. — viiulikunstniku E. Metzeltin'i kontsert.

1. okt. — ameerika baritoni Bernhard Friedmann'i kontsert.

2. okt. — harfikunstniku Valk-Bogdanovski' kontsert tema 10-a. muusikalise tegevuse puhul.

3. okt. — arvatavasti klaverikunstniku Borovski' kontsert.

4. okt. — „EMO“ kannab ette prof. A. Kapi oratooriumi „Hiiobi“.

7. okt. — (või 9. okt.) — viiulikunstniku Przhioda' kontsert.

11. okt. — I sümfonia-kontsert, juhatab P. Scheinpfung, solist viiulikunstnik Diez Weismann.

13. või 14. okt. — viiulikunstniku G. Kuhlenskampff'i kontsert.

16. okt. — arvatavasti Kedrov'i vokaalkvarteti kontsert.

18. okt. — Tallinna Meestelaulu Seltsi ja Revaler Liedertafeli meeskooride kontsert.

18. okt. — õhtul A. Arder'i kontsert.
25. okt. — „Estonia“ juubelikontsert uutest helitöödest autorite juhatusel.
27. okt. — arvatavasti viiulikunstniku B. Hubermann'i kontsert.

Arnold Mosin †

13. sept. s. a. suri tiisikusse viiuldaja Arnold Mosin. Kadunu oli omal ajal meie paremaid viiuldajaid. 1917.—1920. a. oli ta „Estonia“ kontsertmeister. Hiljem siirdus Helsingisse, kus mängis linnaorkestris. 3 a. eest tuli tagasi Tallinna ja mängis kaasa „Estonia“ orkestris läind aastani. Paari aasta eest mängis ta kaasa ka Akadeemilise Helikunstnike Seltsi kvartetis, esinedes kontserdil.

A. Mosin'at tunti andeka mehena.

Muusikalehe toimetus

otsustas alates järgmisest numbrist avada oma veergudel kaks uut alalist osakonda: 1) *Muusikapedagoogika* ja 2) *Laulukoori küsimusi*. Neis hakatakse perioodiliselt avaldama praktilisi näpunäiteid ja artikleid eeltähendatud küsimusist, ja nad on mõeldud päämiselt maakooriguhtide ja lauluõpetajate jaoks, tulles vastu nende soovidele.

Käesolevast numbrist pidid ruumi puudusel välja jääma arvustused ja H. Prants'u „Mälestuste“ järg.

Meie lehe toimetuse läige Leenart Neuman on kutsunud Läti entsüklopeedia muusikaliseks kaastööliseks.

Õiendus

Muusikalehes nr. 7/8, lehekülj 181, 13. rida alt, p. 1., on sõnade järjekord ebaõige. Punkt 1. peab olema sõnastatud järgmiselt: „Kas detoneerimine koorilaulus on tingitud füüsilisist (vale häälesünnitamine, mille tagajärjeks siis väsimus; vale registritarvitamine, enamasti rinnahääle liig kõrgele viimine) või aga, nagu mõned vokaaldirigendid arvavad, rohkem psüühilist laadi põhjusist, mispärast siis need koorijuhid proovidel helitõuge muudavad arvamises, et ühe helitõu korduv kuulamine väsitab koorilauljate kõrvu ja närve?“

PÄÄ- JA VASTUTAV TOIMETAJA

RIHO PÄTS

VÄLJAANDJA

EESTI LAULJATE LIIT

TALLINN, LAI 12, TELEFON 431-82

TOIMETUS:

LEENART NEUMAN

RIHO PÄTS

TUUDUR VETTIK

TÄHELEPANU!

„Muusikalehe“ aastakäike

I (1924), II (1925), III (1926), V (1928), VI (1929) ja VII (1930)

müüb Lauljate Liibu büroo

1. septembrist kuni 1. nov. s. a. erakorraliselt alandatud hinnaga

Ainult 50 senti aastakäik

Muusikaleht on hädavajal. käsiraamatuks igale kultuursele muusikasõbrale, igale lauljale, koorijuhile, muusikaõpetajale ja õppivale noorsoole

Tellida: Lauljate Liit, Tallinn, Lai 12

**TERVIST
JA
JÕUDU
HOOVAB**

EIK

KOHVIDEST

JOUKOHV
PEREKONNA KOHV
KOHV
KOHV
KOHV

LILLEÄRI

MÜÜRIVAHE 9

Alati suur valik
värskeid lilli
HINNAD MÕÖDUKAD

HEINRICH KIIVER

TALLINN, PIIRK 29

Äri telefon: 440-11, kodune telefon: 309-45

TEMPLIVABRIK, GRAVEERIMISE JA METALLIPRESSIMISE TÖÖKODA

Nina Murrik-Polonsky

Klaveristuudio (konservatooriumi kava)
Erlised grupid väike-lastele. Eratun-
nid. Muusikateooria. Akkompaniment.
Ansamblimäng

Tallinn, Lühikejalg 6-2

Prof. J. Aavik

Liivalaia 25-3

Kella 2—1/3

Tallinna konservatooriumi lauluõpetaja

L. Hellat-Lemba

Ooper, oratoorium, kontsertlaul. Laulu-
õpetus

Tallinn, Sõõrensi 5-15

Prof. Raymond Bööcke

Cellotunnid
Ansambli

Lai 9-2

Kõnet. 1—2

A. Arder

Tallinna konservatoori-
umi lauluõpetaja. Oo-
per, oratoorium, kont-
sertlaul

Kaupmehe 11-a—8

Prof. Artur Lemba

Helilooja. Pianist
Klaveritunnid

S. Karja 19-6

Hugo Schüts

Viiulikunstnik. Estoonia
teatri kontsertmeister.
Viiulitunnid

Rannavärava p. 11-13

Prof. Th. Lemba

Klaveritunnid

Koidula 10-2

Telef. 300-82

Marg. Pomerants

Diplom. helikunstnik
Laulutunnid. Kõnetun-
nid k. 10—12 ja 5—7 igap.
Sealsamas lastegruppi-
de kuulmise arendamise
ja laulude õpetusega

Suur Roosikrantsi 5-2

Prof. Joh. Paulsen

Viiulitunnid
Dirižent

S. Karja 12—4

Erica Franz

Klaveritunnid

Kopli tän. 26

Kõnetunnid 1—2

Prof. Nikolai Sternberg- Gorsky

Tallinna konservatoorium

Alfred Pappmehl

Viiulitunnid

Süda 9-2

Kapp-Ruckteschell

Muusikakool

Harju 17-3

S. Antropoff

Tallinna konservatooriumi vanem õpetaja

Klaveritunnid

Tõnismägi 1-3

Valentine Riives

Diplom. helikunstnik. Kontsert-pianist. Oma kontserdid. Sümfonia- ja koorikontsertidel solist. Kammermuusika. Klaveritunnid. Igal semestril avalikud õpilasõhtud

Tehnika 16-f, 1

Karl Bachblum

Čellotunnid

Koidu 83-4

Vanda Saarmann

Klaveriõpetus

Paldiski m. 3-41

Telef. 428-58

Helmi Einer

Ooperi- ja kontserdilaulja

Häälesääde üksikutele ja gruppidele. Ooperi-osade ja kontsertlaulude ettevalmistamine

Estoonia teatrimaja, k. 8 kella 4-5

Julius Vaks

Konservatooriumi õpetaja

Loode 7-8

B. Lukk

Tallinna konservatooriumi klarneti-klassi vanem õpetaja

S. Tatari 42-5

Alfred Vaksmann

Endine keiserliku teatri kunstnik

Čellotunnid

Rataskaevu 20-4

Aug. Mill

Viiuldaja

Jõe 26-1

Tenno Vironi

Häälesääde tunnid üksikutele, kooridele ja kõnemeestele

Jakobsoni 4-7 ja S. Karja 18-21

H. Mohrfeldt-Viitol

Konservatooriumi vanem klaveriõpetaja

V. Tartu m. 12-11

Tuudur Vettik

Tehnika 19-6

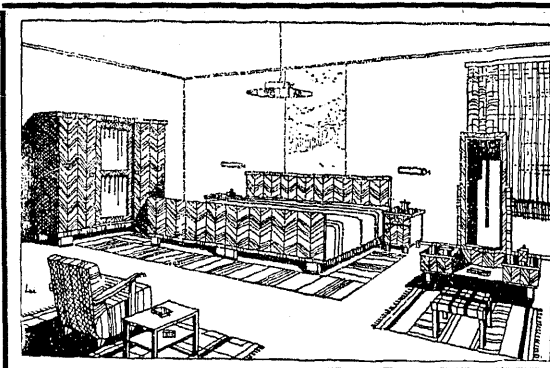
V. A. Malama

Vabakunstnik
Laulutunnid

Kaupmehe 3-1 Esmasp., neljap. 10-1

Riho Päts

Raua 33-15

Kui sõidate Tallinna,

külastage meie mööbliladu

**MÖÖBLITEHAS
A.-S. MASSOPRODUKT**

Tallinnas,
S. Tartu 61-d. Tel. 308-96

Rikkalik ladu igasug. mööblist
SOODUS JÄRELMÄKS

VANEM MUUSIKARIISTADE ÄRI JA TÖÖSTUS

T. OLBREI

Tallinn, Suur Tartu maantee nr. 6 (asutatud 1890. aastal)

Soovitab oma töökojas valmistatud pianinosid, harmooniume ja keelpille: gitarrisid, mandoliine, viiuleid jne.

Saadaval alati keelpillide keeled ja köiksugu osad, mille päält jällemüüjatele soodsad 9/10.

J. & P. Parikas

Tallinn, Kuninga tänav 1

FOTO - ATELJEE

JA

-KIRJASTUS

J. & P. Parikas

Tallinn, Kuninga tänav 1

Café Heinmann

Pikk tän. 11

Kontori telefon 432-46

Saali telefon 452-43

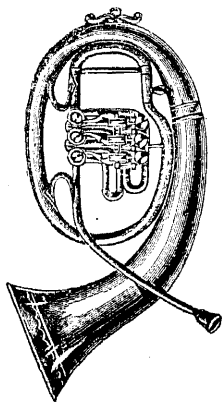
MUUSIKA

kella 1/25—1/211

Mängib I järgu

kontsert - trio

hra Levin'i juhatusel

Igasugu

muusikariistu

ja nende tarbeid suurel ja väikesel arvul

Joh. Mitt

Tallinn, Pikk t. 1
Telefon 433-74

Soodsad maksutingimused

Aug. Kristal'i

Keelpillide tööstus

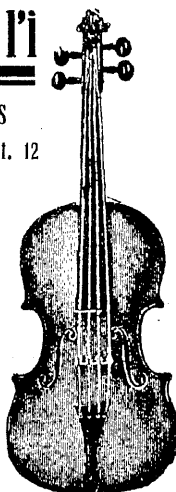
Tallinn, Väike Pärnu mnt. 12

Telefon 32-21

Asut. 1889. a.

Tuntud kui kõige vanem ja suurem tööstus Eestis — soovitab oma laudust ainult kõrgeväärtuslikku tööd — kättesaadava hinnaga.

Parandused — ruttu ja hästi

„EKÜ“

VII järjekorraline

kunstinäitus

avatud 12. IX — 10. X 1931 Tallinnas, Pritsimajas, igap. kl. 9–18

Kõige suurem valik

tiibklavereid,

harmooniume,

piaaniinosid

Järelmaks! Täielik vastutus!

Karl Jürgenson

Asutatud 1880. a.

Tallinn, Kuninga tän. 5

Telefon 14-89

KLAVERITÖÖSTUS

K. SAAR

LIIVALAIA 32 TEL. (20)798

Soovitab otse töökojast **piaaniinosid**, mis kõlalt ja vastupidavuselt täieliselt võistlevad välismaa kuulsam. firmade omadega

Parimaks tõenduseks — ostud ja soovitud muusika-asjatundjailt

CAFÉ

F. KAGGE

S. KARJA 18

TELEF. (2)12-91

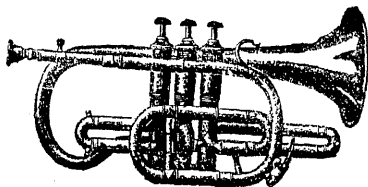
TALLINN

MUUSIKARIISTU

noote, heliplaate ja radioaparaate

ostetakse kõige kõrgemas kvaliteedis
võistlemata odavate hindadega ainult
meilt

Parimad klaverid, Bohland & Fuchs'i puhkpillid, kõlarikkamad keel-
pillid, pillide keeled, osad, tarbed jne.

Ainuke täielik Eesti muusika eri-äri

o/ü ESTO-MUUSIKA TALLINNAS
VILJANDIS

Parimad on

HOMOCORD-ELEKTRO grammofonid ja plaadid

Tutvuge viimaste Eesti ja välismaa uudispaladega
Nõudke maksuta hinnakirju ja plaatide nimestikke

SOODSAMAD JÄRELMAKSUTINGIMUSED

Kr. Saar & K^o

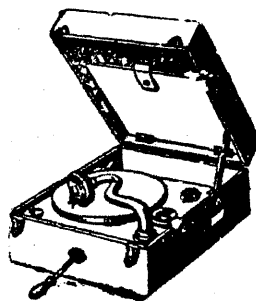
Tallinn, Estoonia puiestee 27. Telefon (2)26-69

OSAKONNAD: Tartus, Raekoja t. 2, tel. 6-94
Rakveres, Tallinna tänav 13

Seni Eestis kõige laialdasemalt levind
kohvergrammofon.

LINDEX

vaatamata tolli kõrgendusele ainult Kr. 80.

Valige endale meie rikkalikust plaatide-laost:

Eesti plaadid:

Kalevi malevkonna marss	} R. Kull
Kodumaa bravuurmarss	
Eesti popurii — mandol. kvintett	} Hansen
Eesti laulu süünd — Laur-Pinna	
Kiired kui lained	
Alles noor ja ilmaelust tüdind	
Joo, sõbrake, joo	
Marseillaise	
Minge üles mägedele	
Kaunimad laulud	
Kord mõtetes istus üks emake — Arder	
Gilda aaria oop. „Rigoletto“ — Loo-Aav	
Lapsepõlve kodu	} Visman
Jõua ju kaugelta	
Hällilaul — (Mozart)	
Kuni armastad	} Meeskvartett
Porilaste marss	
Humoresk	
Hulguse valss	} Sekstett
Ära ilmal' valu kaeba	
Ema süda	
See mäeotsa talu	
Mäe otsas kaljulossis	
Lätsi külla	} Trio
Eesti hällilaul	
Kus on kurva kodu	
Ne iskušai	

Rahvusvaheline repertuaar:

Kontsert cellole — A. Dvorak op. 104
Talupoja laul (Mascagni) — eelmäng
autori juhatusel
Danse macabre (Saint-Saëns)
Don Juan (Mozart) — avamäng
Marss oop. „Tannhäuser“ — Wagner
Marss oop. „Rheini kuld“ — „

„Lendav hollandlane“ — avamäng
Fra Diavolo — avamäng
Vürst Igor Borodin
Polovetsi tantsud nr. 8 ja 17
Katkendeid oop. „Jumalate hukkumine“
— Wagner
„Tristan ja Isolde“ — Wagner
Isolde ootus ja armastusduett
Suurreede võlu oop. Parsifal — Wagner
Arlesienne suite — Bizet
Katkendeid oop. „Lohengrin“ — Wagner
Suviöö unelm — Mendelssohn
Serenaad 13 puhkpillile — Mozart
Beethoven — Trio op. 97
Schubert — Trio op. 99
Brahms — Double concerto viiulile ja
cellole

Löökplaadid:

Hasch mich, mein Liebling, hasch mich
— Fox
Wenn du liebst — Valss
Lass mich einmal deine Carmen sein
Märchen von Tahiti
Ich bin ja heut' so glücklich
Ich hab' 'ne, alte Tante
Mein Herz hab' ich gefragt
{ Leben ohne Liebe kann ich nicht
Lilian Harvey helifilm. — „Nie wieder Liebe“
{ Lang ist's her
Was wär' ich ohne euch, ihr wunder-
schönen Frauen
Nur, wer die Frauen nie fragt
Du warst mir ein Roman
Keine Frau kann schöner sein } Tauber
als du

≡ **A TORMOLEN** ≡
TOKO TOKO

Tallinn, Harju 37. Tel. 15-01, 15-02. Osakond: Narva, Joala 18

Parlophon ja Beka ainuesindaja

MAJAOMANIKKUDE KREDIITPANK

TALLINNAS, VÄIKE KARJA TÄN. NR. 3
TELEFON NR. 233-25

◆

PANK VÕTAB RAHA HOIULE JA MAKSAB
AJAKOHAST PROTSENTI, ANNAB LAENUSID
ESMAJÄRGULISTE KINDLUSTUSTE VASTU,
KANNAB RAHA TEISTESSE KODUMAA LIN-
NADESSE, ANNAB VÄLJA GARANTIISID RII-
GIASUTUSTE HANGETE, TÖÖVÖTETE LEPIN-
GUTE JA AVANSSIDE TAGATISEKS NING
TOIMETAB KÕIKI PANGAOPERATSIOONE

◆

MAJAOMANIKKUDE KREDIITPANK TÖÖTAB
ÜHISTEGELISEL ALUSEL JA PANGA LIIKMED
ON PÄÄLE SISSEMAKSTUD OSAMAKSU VAS-
TUTAVAD KA VEEL LISAVASTUTUSE NÄOL
— — — PANGA PÕHIKIRJA PIIRIDES — — —

PANK AVATUD KELLA 9—2

JUHATUS